

Misjon i kontekst

Forvandling
Forsoning
Myndiggjøring

Et bidrag fra Det lutherske verdensforbund
til forståelsen av misjon og misjonspraksis

DET LUTHERSKE VERDENSBUND
- ET FELLESSKAP AV KIRKER
AVDELING FOR MISJON OG UTVIKLING

MISJON I KONTEKST :
Forvandling, Forsoning, Myndiggjøring

Et bidrag fra Det lutherske verdensforbund til forståelsen av misjon og misjonspraksis

Redigert av:

Rev. Dr. Péri Rasolondraibe
Direktør for LVFs avdeling for misjon og utvikling

Redaksjonell assistanse:

Jack Messenger
LVF, avdeling for misjon og utvikling

Design og layout:

Barbara Robra

Oversettelse:

Knut Grønvik

Originaltittel:

Mission in Context

Omslagsbilde:

Henri Fallon, <http://henrisson.net>

Utgitt av:

Det lutherske verdensforbund
150 route de Ferney
P.O. Box 2100
CH-1211 Genève 2
Sveits
E-post: info@lutheranworld.org
Web: www.lutheranworld.org

Copyright

© 2004 The Lutheran World Federation

Trykk: BK Grafisk as

ISBN 978-82-7545-110-9

INNHOOLD

Forord	3
Takk	4
INNLEDNING	6
Et bibelsk forbilde for misjon	7
Misjonskontekster	9
1.1. Tyde og beskrive misjonskontekster	10
1.2. Stemmer som setter ord på kontekstene	11
1.3. En global virkelighet i endring påvirker globale og lokale kontekster	12
1.3.1. Globaliseringens sammensatte virkninger	12
1.3.2. Teknologiske kontekster	14
1.3.3. Helsekontekster	15
1.3.4. Volden i verden	15
1.3.5. Religiøse, kulturelle og politiske kontekster	17
1.4. Kontekst og teologi	19
Misjonsteologi	21
2.0. Introduksjon	22
2.1. Guds misjon	23
2.1.1. Guds misjon som Skaper	24
2.1.2. Guds misjon som Forløser	24
2.1.3. Guds misjon som Livgiver	26
2.2. Kirke i misjon	27
2.2.1. Misjon er noe kirken <i>er</i>	27
Misjon og den ene, hellige, allmenne og apostoliske kirke	27
Misjon og den allmenne kirke	28

Misjon og kirken som økumenisk fellesskap	29
2.2.2. Misjon: myndiggjort av Ordet og ledet av Ånden	30
2.3. Teologiske dimensjoner ved misjon	31
2.3.1. Misjon som forvandling, forsoning og myndiggjøring	31
Forvandling	31
Forsoning	33
Myndiggjøring	34
2.3.2. Misjon som helhetlig og kontekstuell praksis	34
Forkynnelse og tjeneste	35
Rettferdiggjørelse og rettferdighet	36
Frelse og helbredelse	37
Misjon og interreligiøs dialog	38
2.4. Teologi, kontekst og praksis	39
Misjonspraksis	41
3.1. Hele kirken i misjon	42
3.2. En misjonal kirke i aksjon	43
3.2.1. Et fellesskap av vitner	43
Et gudstjenestefeirende fellesskap	44
Et fellesskap som gir næring	44
Et budbærerfellesskap	44
Et tjenende fellesskap	46
Et helbredende fellesskap	46
3.2.2. Et <i>oikumene</i> -fellesskap	48
Økumenisk engasjement	48
Dialog-engasjement	49
Økonomisk engasjement	49
Økologisk engasjement	50
3.3. Nye utfordringer og muligheter for misjon	51
3.3.1. Misjon til «jordens ende»	51
3.3.2. Misjon og utfordringen fra informasjonsteknologien	52
3.3.3. Misjonsressurser	53
3.3.4. Pilegrimsvandring og misjon	54
Konklusjon	55

FORORD

I vår tid er det påkrevd at enhver institusjon så tydelig som mulig setter ord på grunnlaget for sin eksistens. De raske og komplekse endringene på alle områder av samfunnet gjør en vedvarende selv-definisjon og re-definisjon helt nødvendig.

Kirken er Kristi kropp, kalt til å ta del i det som er Guds plan og hensikt med verden (Joh 3,16). Dette dokumentet – *Misjon i kontekst. Forvandling, forsoning, myndiggjøring: et bidrag fra Det lutherske verdensforbund til forståelsen av misjon og misjonspraksis* – er et innspill i den pågående økumeniske reformuleringen av hva det betyr å være kirke i vår stadig skiftende virkelighet.

Dokumentet bygger på erfaringer fra menigheter, misjonærer, studenter, lekfolk og kirkelige representanter – i deres ulike livssituasjoner – innen det lutherske kirkefellesskapet. Det gjør imidlertid ikke krav på å være komplett, og inviterer hver eneste leser og menighet til å kontekstualisere det som drøftes, ut fra sitt eget perspektiv.

Jeg anbefaler dokumentet til alle døpte i kirke og samfunn.

Rev. Dr. Ishmael Noko
generalsekretær

TAKK

I oktober 1998 holdt Det lutherske verdensforbund (LVF) en konsultasjon om kirker i misjon. Den fant sted i Nairobi, Kenya, og anbefalte en revisjon av LVFs misjonsdokument fra 1988: *Sammen i Guds misjon: et bidrag fra LVF til forståelsen av misjon*.¹ På sitt møte i Bratislava, Slovakia, i juni 1999 ga LVFs råd sin tilslutning til dette. I 2000 ble det satt sammen et ad hoc-team med representanter fra medlemskirker i de sju regionene (Den etiopiske evangeliske kirke Mekane Yesus, Den forente evangelisk-lutherske kirke i India, Den lutherske kirke i Singapore, Den evangeliske kirke av luthersk bekjennelse i Brasil (IECLB), Den evangelisk lutherske kirke i Ungarn, Den evangelisk-lutherske kirken i Finland, Den evangelisk-lutherske kirke i Bayern, Tyskland), misjonsavdelinger/misjonsorganisasjoner (Den svenske kirkens internasjonale arbeid, Avdeling for global misjon i Den evangelisk-lutherske kirken i Amerika (ELCA), Den tyske nasjonale komité for kirkelig samarbeid i misjon og tjeneste (AKZMD), Finsk evangelisk-luthersk misjon) og beslektede utviklingsorganisasjoner (Brød for verden, Tyskland, og Lutheran World Relief, Canada) for å arbeide med revisjonen. En kjernegruppe på fem fikk ansvar for å skrive et utkast, og arbeidsgruppen møttes så årlig fra 2000 til 2003 for å diskutere kjernegruppens forslag. Resultatene av et «Mission Encounter» i Berlin i mars 2001, der teologer, folk med praktisk misjonserfaring og økumeniske partnere møttes for å søke nye spor for misjonsforståelse og misjonspraksis i det 21. århundre, ble til inspirasjon og oppmuntring i kjernegruppens arbeid.

Det første utkastet (A) ble lagt fram til diskusjon og kommentarer i LVFs programkomité for misjon og utvikling i 2002. Deretter ble utkastet sendt til medlemskirkene, teologiske institusjoner, misjonsavdelinger/misjonsorganisasjoner og beslektede virksomheter for videre innspill og kommentarer. Et bearbejdet utkast (B) ble lagt fram for delegatene på LVFs tiende generalforsamling som fant sted i Winnipeg, Canada, i 2003, og for deltakere på regionale konsultasjoner i forkant. Ytterligere kommentarer kom inn fra kirker og enkeltpersoner og ble så langt mulig tatt inn det tredje utkastet (C).

I september 2004 ble utkast C drøftet av alle programkomiteene under LVFs rådsmøte i Genève. Utkastet ble godkjent av rådet – og respons og innspill fra programkomiteene tatt inn der det var mulig. Tre medlemmer av programkomiteen for misjon og utvikling bidro til sluttredigeringen og godkjente den endelige teksten.

Det har vært en lang og berikende prosess. Mange kirker, organisasjoner og enkeltpersoner har vært med på å lage dokumentet: planlegge, skrive, kommentere, forme og forme om, redigere, designe, trykke, publisere, distribuere osv. Hele fellesskapet har vært involvert!

Jeg vil gjerne benytte denne anledningen til å uttrykke en dyp takk til medlemmene i arbeidsgruppen, kjernegruppen og deltakerne på «Mission Encounter» for deres utmerkede arbeid, og til alle kirkene, institusjonene, organisasjonene og enkeltpersonene som kom med innspill og kommentarer for å styrke dokumentet. Jeg vil også takke mine kolleger i LVF for deres lange og harde arbeid med å utforme dokumentet og føre det dit det er i dag. Måtte vi alle finne glede og fred i vissheten om at Gud gjennom dette dokumentet vil virke sterkt for sin misjon til alle mennesker og hele skaperverket.

Rev. Dr. Péri Rasolondraibe,
Direktør for avdeling for misjon og utvikling (1995–2005)
Redaksjonell koordinator

INNLEDNING

INNLEDNING

Det lutherske verdensforbunds misjonsdokument fra 1988 – *Sammen i Guds misjon: et bidrag fra LVF til forståelsen av misjon* – satte ord på en helhetlig (holistisk) måte å forstå misjon på. Dokumentet beskrev også den lokale kirke som bærer av vitnesbyrdet om Guds misjon på ulike områder: religiøse, ideologiske, sosiologiske, politiske, økonomiske, geografiske og demografiske. I klartekst:

«Å forkynne evangeliet, å kalle mennesker til tro på Jesus Kristus og til å bli medlemmer av det nye fellesskapet i Kristus, å ta del i arbeidet for fred og rettferdighet og i kampen mot alle undertrykkende og inhumane krefter er umistelige sider ved kirkens oppdrag og misjon. All slik aktivitet peker på Guds rike som en realitet og peker fram mot historiens slutt, da riket skal virkeliggjøres.»

Kirkens oppdrag og misjon er helhetlig – som følge av at den har del i Guds misjon. Denne teologiske overbevisningen ble utviklet videre på LVFs åttende og niende generalforsamlinger i Curitiba (1990) og Hongkong (1997). Den helhetlige forståelsen ble også sterkt understreket av den tiende generalforsamlingen i Winnipeg (2003): *«Vår deltakelse i Den treenige Guds misjon involverer tre dimensjoner: diakoni, forkynnelse og dialog. Disse hører nært sammen og er nødvendige og umistelige sider ved kirkens oppdrag.»* Dokumentet du nå leser, drøfter og utdyper hvordan LVF-kirkene forstår og praktiserer en slik helhetlig misjon. Det vil si en misjon som forvandler, forsoner og myndiggjør.

LVF-konsultasjonen i Nairobi om kirker i misjon (1998) la vekt på at helhetlig misjonsforståelse og misjonspraksis er en del av den lutherske identiteten. Konsultasjonen gjenspeilte også det som ble slått fast i LVFs misjonsdokument fra 1988:

«Misjon omfatter forkynnelse, tjeneste og kamp for rettferdighet. Misjon som forkynnelse er et forsøk fra enhver kristen på å fortelle og tolke evangelieberetningen i sin

egen kontekst – som en måte mennesker kan oppdage Guds frelsende handling og meningsfulle nærvær i verden på. Misjon som tjeneste fremhever den diakonale dimensjonen ved en tro som er virksom i kjærlighet, og arbeider for å myndiggjøre mennesker i nød og sette dem fri. Misjon som kamp for rettferdighet betegner kirkens praksis på den offentlige arena: bekrefte og trygge menneskelivets verdighet både for enkeltpersoner og fellesskap, samt en utvidet forståelse av rettferdighet som også omfatter økonomiske, sosiale og økologiske forhold.»

Konsultasjonen løftet fram forvandling som viktig og nødvendig i all misjon. Forståelsen av misjon som forvandling – både individuelt og i samfunnet – fordyper myndiggjøringsdimensjonen ved diakonal tjeneste. Misjon som forvandling utfordrer kirken til selv å forvandles for å kunne bli et redskap til utvikling og gode endringer i verden.

Videre tok konsultasjonen til orde for en revisjon av misjonsdokumentet fra 1988 – for bedre å kunne gjenspeile og ta opp utfordringene og mulighetene i det tjuetførste århundre. Dette nye dokumentet bygger altså på LVFs forrige misjonsdokument, men bidrar med en annen tolkningsmessig tilnærming, og styrker dermed det teologiske grunnlaget for å forstå og praktisere misjon i vår tid.

Hensikten med dokumentet er:

- å hjelpe lutherske kirker over hele verden til å bli ytterligere oppmerksom på Guds misjon i verden og den rollen kirken som Kristi kropp har i Guds misjon
- å være et redskap som lutherske kirker kan bruke når de analyserer seg selv og styrker og bekrefter misjonen i sine ulike kontekster. Det vil si å invitere kirker på alle nivåer (lokalt, nasjonalt og regionalt) og aktuelle organisasjoner til å gjennomtenke og fornye sitt ansvar for misjon og stimulere deres innsats for å kunne delta i Guds misjon på nye måter

Dokumentet ønsker å styrke og fordype kirkens selvforståelse og liv som en misjonal kirke. Uttrykket «misional» har nå i mange år blitt brukt for å beskrive misjon som en side ved hva kirken er, mens «misjonerende» blir brukt for å beskrive misjon som noe kirken gjør. For en misjonal kirke hører deltakelse i Guds misjon til kjernen av hva det vil si å være kirke.

Kirkens oppdrag og misjon er å peke på og ta aktivt del i den eskatologiske ² realiteten at Guds rike ³ bryter fram i Jesu Kristi liv, død og oppstandelse – og å regne med og se fram mot dette rikets fullendelse som grunnlag for forvandling, forsoning og myndiggjøring.

Et bibelsk forbilde for misjon

En rekke fortellinger i Bibelen kan tjene som forbilder for kirkens misjonsforståelse og misjonspraksis. Én modell antydes av profeten Esekiels syn (Esek 37), en annen er Jesu programerklæring i Nasaret (Luk 4). Ingen modell forklarer alt. Hver enkelt modell byr på utfordringer og muligheter. Dette dokumentet har valgt møtet med Jesus på veien mot Emmaus (Luk 24,13–49) fordi denne beretningen viser og belyser *en hermeneutisk spiral* (tolkningsspiral) for forståelsen av misjon, en tilnærming som reflekterer samspillet mellom kontekster, teologi og praksis. Beretningen fra Emmaus-veien blir også ansett som en god modell for å formidle forståelsen av misjon som *medvandring*.

Det «misjonerende møtet» begynner med at Jesus vandrer sammen med disiplene på Emmaus-veien og deler deres smerte ved å lytte til det de har å fortelle (vers 18). Så tolker Jesus skriftene og gir disiplene del i en teologisk forståelse av Guds frelseshandlinger i historien. Når han så bryter brødet, åpenbarer han den oppstandnes nærvær midt iblant dem. Slik får disiplene øynene opp for at Guds rike bryter fram. De forvandles av møtet med Kristus, feirer hans forsonende nærvær, og utrustes og myndiggjøres til å gå ut og dele disse gode nyhetene både med det fellesskapet de tilhører, og med andre.

© CAM Barbara Robra

Med Emmaus-fortellingen som forbilde begynner dermed dette dokumentet med en første hoveddel som analyserer og setter ord på misjonens kontekster. I del to drøftes misjonsteologi, og i del tre står misjonspraksis i fokus. Misjon som forvandling, forsoning og myndiggjøring følger snarere en

tolkningspiral enn en lineær tilnærming, og baserer seg på dynamikken i at all misjon er kontekstuell. Dette betyr at de gode nyhetene bare kan nå fram når de kommuniseres til mennesker der de er, gjennom språk og handlinger som er en del av deres egen

kontekst. En dynamisk spiral er i virksomhet når det oppstår et samspill mellom kirkens kontekst og dens teologi, og når teologien er en bevisst inkarnasjonsteologi (dvs. oppmerksom på og preget av konteksten). Slik kontekstuell teologi fremmer – og henter næring fra – en misjonspraksis som både spiller på lag med og forvandler sammenhengen den står i. Kirken utfordres til stadig på nytt å legge ut på en reise der den undersøker konteksten i lys av sin teologi og praksis, fordyper kontekstualiseringen av sin teologi og justerer fokus for sin praksis. Som i eksempelet fra Emmaus-veien utøver kirken sitt oppdrag og sin misjon som medvandring med mennesker i deres komplekse sammenhenger.

*Disiplene forvandles
i møte med Kristus,
feirer hans forsonende
nærvær, og utrustes
og myndiggjøres til å
gå ut og dele de gode
nyhetene.*

Del 1

MISJONSKONTEKSTER

*Samme dag var to disipler på vei til en landsby som heter Emmaus, seksti stadier fra Jerusalem, og de snakket om alt det som var skjedd. Mens de nå snakket sammen og drøftet dette, kom Jesus selv og slo følge med dem. Men øynene deres ble hindret i å se, så de ikke kjente ham igjen. Han sa da til dem: «Hva er det dere går og snakker så ivrig om?» De stanset og så bedrøvet opp, og den ene, han som het Kleopas, svarte: «Du må være den eneste tilreisende i Jerusalem som ikke vet hva som er hendt der i disse dager.» «Hva da?» spurte han.
Luk 24,13–19*

Del 1

MISJONS- KONTEKSTER

Guds inkarnasjon fant sted i en bestemt kontekst (Luk 2,1–2). Tilsvarende finner alltid Guds misjon sted i bestemte sosiale, økonomiske, politiske, religiøse og kulturelle sammenhenger. I vår tid er disse klart forskjellige fra virkeligheten i Judea for 2000 år siden, men fortsatt bryter Guds rike inn i spesifikke sammenhenger her i verden. Skal man drive med misjon, trengs det derfor bønn, evne til å tyde tidens tegn og vilje til å lese konteksten. En virkekraftig kontekstuell og helhetlig misjon forutsetter at kirken aktivt går inn for å forstå og analysere forholdene på lokalt og nasjonalt nivå, uten å glemme den virkningen globale og regionale faktorer har på lokale sammenhenger. Dette dokumentet forsøker å belyse noen sider ved globale og regionale kontekster – og oppfordrer samtidig lokale kirker til å fortsette å fordype prosessen i deres egen sammenheng.

1.1. Tyde og beskrive misjonskontekster

Virkeligheten mennesker lever i, former og påvirker deres oppfatning av verden, evangeliet og seg selv. Kirken kan altså ikke forutsette at dens syn på verden, på andre, på jorden og på Gud er enerådende. Kirken setter ord på sine kontekster som en hjelp til å være i verden uten å gå i ett med verden (Joh 17), og til å forstå de forhold og de mennesker Gud ønsker å forvandle, forsone og gjøre myndige og frie.

Å beskrive en kontekst består ikke bare i å regne opp typiske faktorer. Det betyr å identifisere, analysere, kjenne og kategorisere konteksten med tanke på å forvandle den. Det dreier seg om samhandling, om samtale og dialog, om å lytte og tale, handle og observere, gi og ta imot. Slikt samspill er avgjørende for prosessen med å oppdage og sette ord på den sammenhengen misjonen står i. Noen ganger kan en stemme utenfra hjelpe kirken til å se sin egen livsvirkelighet i nytt lys. Og helt spesielt kan marginaliserte og utestengte stemmer avdekke konteksten på nye måter, og dermed skjerpe kirkens misjonsfokus.

Når kirken analyserer konteksten, kan den blant annet stille spørsmål som kaster lys over situasjoner der det er behov for forvandling og/eller helbredelse, situasjoner preget av konflikt og forsoning, og situasjoner der misbruk av makt eller mangel på makt står sentralt. For å forstå en kontekst må man sette navn på virkeligheten og på de kreftene som er i virksomhet i verden – inkludert tydelig tale både om ondskapens makt og Guds makt. Synd, destruktivitet, oppløste fellesskap, brutte personlige relasjoner og økologiske ødeleggelser avdekker en måte å leve på som er i strid med det Gud vil. Men samtidig er dette steder og situasjoner der Gud allerede arbeider med å virkeliggjøre sitt lovede rike. Det er steder der Guds folk er aktive innen ulike oppgaver og yrker. Det dreier seg om situasjoner der de gode nyhetene blir forkynt, der undertrykte stemmer blir hørt, der man tar fatt i urettferdige forhold, og der mennesker og skaperverk får helse og sunnhet tilbake. Kirken kan komme til å gjøre feil når den jobber med å sette ord på konteksten. Og likevel: Uten at kirken skjønner sammenhengen den lever i, kan den komme til å tro at tingenes tilstand er slik den er ment å være.

1.2. Stemmer som setter ord på kontekstene

I vår verden finnes det mange viktige stemmer som beskriver virkeligheten, og som kirken bør lytte bevisst og nøye til. Skrikene fra de fattige, de undertrykte, de utestengte, de glemte og de som er brakt til taushet, pe-

ker på de mektiges destruktive arroganse og på behovet for at Guds rike får bryte fram – med rettferdighet og et inkluderende og livgivende fellesskap i Kristus. Kvinne-teologiernes nye, korrigerende tolkningsmetoder, unge menneskers kreative stemmer og vitnesbyrdene fra dem som har erfart at Gud er virksom med et utrustende og myndiggjørende nærvær i deres lokalsamfunn og fellesskap, setter kirken i stand til å forstå hvor i den aktuelle sammenhengen det er behov for forvandling, forsoning og myndiggjøring.

Bibeltekster som leses i fellesskap i en bestemt kontekst, bidrar med et annerledes sett av linser for å betrakte verden og de verdier og idealer den opererer ut fra. Slik Jesus gjorde da han åpnet skriftene sammen med disiplene på veien mot Emmaus, hjelper i dag de samme skriftene kirken med å vurdere sin egen livssituasjon i et bredere historisk perspektiv og i lys av Guds hensikt og planer med verden. Likedan bidrar bekjennesskrifter og teologiske dokumenter med temaer som rettferdighet, nåde, Ordet og sakramentene til at kirken ser sin livssammenheng i et nytt perspektiv. Økumenisk engasjement og resultatet av økumenisk og interreligiøs dialog byr på enda et perspektiv, og kan gi nye eller tydeligere glimt av hvordan Guds rike bryter fram i verden – og av nye utfordringer og muligheter for misjon som man før har oversett.

Profeter i samfunnet, både i og utenfor kirken, beskriver virkeligheten innen ulike kontekster. Det kan dreie seg om vitenskapsmenn og -kvinner, vismenn, engasjerte kvinner eller stemmer som roper ut i menneskers ødemark. De kan stille spørsmål ved kirkens forestillinger og utfordre den til å se nærmere på sine prioriteringer og idealer. Også skaperverket hever røsten og setter navn på virkeligheten. Det vitner om og kunngjør Guds ære (Salme 19,1–4), en Gud som har sin glede i å nære det fysiske, følelsesmessige og åndelige livet i alt det skapte. Skaperverket roper også ut med smerte mot menneskers

For å forstå en kontekst må man sette navn på virkeligheten og på de kreftene som er i virksomhet i verden – inkludert tydelig tale både om ondskapens makt og Guds makt.

grådighet og hensynsløse vold, som herjer med miljøet og ødelegger det.

Det er også andre stemmer kirken må lytte til, og andre analytiske redskaper den kan bruke til å sette ord på konteksten den lever i, men alle kan ikke drøftes her. Denne delen av dokumentet beskriver noen grunnleggende metoder og redskaper kirken kan bruke for å komme i gang med å tyde og tolke situasjonen der den er kalt til å ta del i Guds misjon – og i den hermeneutiske spiralen.

1.3. En global virkelighet i endring påvirker globale og lokale kontekster

Guds misjon – og som et resultat av den: kirkens misjon – finner sted i sammenhenger som er i stadig endring. Kirkens livssituasjon skifter fra sted til sted. Typen kontekst kan også endres. Ikke desto mindre og til tross for stadige endringer og ulikheter, er det visse overordnede temaer som går igjen når kirken ser på misjonskontekstene ved begynnelsen av et nytt århundre. Eksempelene vi kommer med her, er likevel ikke noen utfyllende liste over alle de faktorene kirken må ta i betraktning. Når den utforsker sammenhengen den står i, vil kirken oppdage hvordan kontekstspørsmål påvirker dens liv og vitnesbyrd. Den kan også spørre hvilke viktige faktorer det er som former konteksten, og se nærmere på positive og negative praktiske følger av disse faktorene for mennesker som deltar i Guds misjon.

1.3.1. Globaliseringens sammensatte virkninger

Årtusenskiftet var preget av betydningsfulle historiske endringer. Sovjetunionen ble oppløst og den kalde krigen brakt til opphør, apartheid ble blottstilt som offisiell rettferdiggjørelse av rasisme, den informasjonsteknologiske revolusjonen åpnet veien for globalisering, for å nevne noe. Ulike deler av verden er i økende grad blitt knyttet sammen som følge av bedret transport- og kommunikasjonsteknologi. Globaliseringen har i det hele tatt hatt avgjørende innflytelse på alle sider ved samfunnslivet: økonomi, politikk, kultur, kommunikasjon og på enkeltindividets verdier og moral. På den ene siden har globaliseringen ført med seg en rekke goder på ulike livsområder. Bedre transport gjør det mulig for folk å reise vidt omkring, fleksibelt og effektivt, og dermed kunne møte mennesker fra andre kulturer i deres egen sammenheng. Kommunikasjonsteknologien, som for eksempel internettet, har demokratisert informasjonen, slik at den ikke lenger like lett kan kontrolleres og manipuleres av myndighetene. Vitenskapelig og teknologisk kunnskap, forventninger og muligheter, nyvinninger og gode eksempler fra de forskjelligste menneskelige livsområder deles på tvers av regionale og nasjonale grenser.

Globaliseringen har også, til en viss grad, bidratt til en sterkere offentlig etterprøving av dem som sitter med makten, utviklet folks evne til å reagere raskt og riktig på kriser, og økt bevisstheten rundt menneskerettigheter og brudd på disse over hele verden. Sosialt sett gir den en følelse av noe velkjent samme hvor man er, og økologisk sett skjerper den følsomheten for at økosystemet er endelig og sammenvevd.

På den annen side fremmer globaliseringen individualisme på bekostning av fellesskapet. Dermed utvider den kløften mellom mennesker, mellom nasjoner og mellom rike og fattige. Nyliberal økonomisk globalisering med vekt på profitt, konkurranse og med produksjonsmidler og makt på få private hender har hatt skadelige følger. I mange land, spesielt i sør, er økonomien redusert til en kamp for å overleve, og kun det. Lokal økonomi lever på multinasjonale selskapers nåde, de

som dikterer kursen for den globaliserte økonomien. Enkelte selskaper har mer å rutte med – og dermed mer makt – enn flertallet av verdens regjeringer. Fattige nasjoner svekkes stadig under vekten av økende gjeld, og lider av skadevirkningene ved at liv og kropper behandles som handelsvare, at kulturen vestliggjøres, og at fattigdommen i stadig større grad rammer kvinner. Som følge av alvorlige klimaendringer, agrobusiness og av at jorda dyrkes kun for å selge produkter, ikke for å leve av den, er mange land i sør ute av stand til å opprettholde matsikkerheten. Hvert eneste år er det millioner av familier og hele nasjoner som får det verre økonomisk, og antall utdannede unge uten arbeid øker.

Forbrukermentaliteten er et bærende element i den nyliberale økonomien – og en utfordring for en kirke i misjon. Et høyt forbruksnivå er nødvendig for å stimulere den markedsbaserte økonomien. Samtidig er markedsmentaliteten som overfører markedets verdier på alt og alle, inkludert moral og religion, selve drivstoffet som får fart i forbruket. En økonomi som lever av å bruke mer og mer i stedet for å spare, er skadelig for bærekraften og gjør det vanskelig å bevare jordens ressurser for kommende generasjoner. Til og med på steder der fattigdommen rår, ser vi reklamekampanjer som oppmuntrer til forbruk. Reklamen visker ut skillet

mellom ønsker og behov. Den vektlegger anskaffelser i stedet for gjenbruk, til skade for samfunn og miljø.

Kirker i misjon utfordres til å ta opp økonomisk urettferdighet og stille spørsmål ved alt som definerer eller verdsetter mennesker ut fra det de eier eller hvilken markedsverdi de har (jf. LVFs arbeidsdokument fra 2001: *Sammen om å utfordre økonomisk globalisering*).⁴

Så lenge den globaliserte forbruksøkonomien fortsetter, intensiveres skadevirkningene på økosystemet. Regnskoger utsettes for stadig nye ødeleggelser, bruken av giftige sprøytemidler øker for å maksimere profitten, og mengden jordbruksland egnet for matproduksjon går ned på grunn av økende ørkenspredning. Utviklingen i retning industrielt landbruk har ført til arbeidsløshet som igjen gjør at folk flytter til de store byene, noe som viser sammenhengen mellom økologiske og økonomiske problemer. Griske sider ved vestlig sivilisasjon har gjort grove inngrep andre steder på kloden. Sammen med den raske veksten i verdens befolkning og skadelige kulturelle tradisjo-

Globaliseringen har i det hele tatt hatt avgjørende innflytelse på alle sider ved samfunnslivet: økonomi, politikk, kultur, kommunikasjon og på enkeltindividets verdier og moral.

ner har dette ført til utryddelse av mange dyre- og plantearter og truer nå den skjøre balansen i sårbare økosystemer.

Teknologiske fremskritt og moderne komfort har ofte gått på bekostning av jord, luft og vann. Forurensning fra kjemikalier, giftige utslipp og stråling truer hele skaperverkets velbefinnende. Guds skaperverk har lidd kraftig i hendene på syndige mennesker. Samtidig har teknologiske fremskritt gjort det mulig for folk å oppdage,

spore og avskaffe skadelig praksis og skadelige stoffer. For eksempel har farmakologiske fremskritt og bruken av radioaktiv stråling for å diagnostisere sykdom reddet utallige liv over hele verden.

1.3.2. Teknologiske kontekster

Sammen med globaliseringen har vi også fått en økt bruk av teknologi og bedre tilgang til informasjon. Informasjonsteknologien har både positive og negative aspekter. På den positive siden kan folk nå kommunisere mer fritt og direkte. Dessuten har muligheten til å lagre, innhente, bearbeide og spre informasjon økt. Folk er nå også i stand til å krysse de tradisjonelle geografiske grensene mellom religioner. Informasjonsteknologi kan dermed gjøre det mulig for kirken å nå fram til mennesker som har trukket seg bort fra institusjonelle religiøse fellesskap.

På den negative siden kan «virtuell» kontakt komme til å bli viktigere enn personlig kontakt. I tillegg står informasjonsteknologien i fare for å utvide kløften mellom dem som har tilgang til teknologien, og dem som ikke har det. De rike har lettere tilgang til teknologiske nyvinninger enn de fattige, noe som driver en større kile inn mellom velstående og fattige nasjoner og enkeltmennesker.

Det finnes et voksende globalt marked for genetisk manipulering av dyre- og planteliv. De fysiologiske følgene av dette er fremdeles ukjente. Men vi vet at genmanipulert mat skaper nye former for avhengighet. Global agrobusiness tar patent på genene i planter som allerede finnes, og skynder dermed på en prosess som gjør fattige avhengige og frarøver land i sør deres eiendomsrett.

Globaliserte kvinnebevegelser har åpnet dørene for mange kvinner, blant annet ved å bekrefte deres rett til å bestemme over egen kropp. Samtidig har globaliseringen av økonomi og underholdningsindustri ført til økt utnyttelse av kvinner som surrogatmødre og redusert kvinners kropp til objekter, til handelsvare og eggdonorer. På steder der guttebarn er foretrukket

© CAM Barbara Robra

framfor jenter, har muligheten til å vite barnets kjønn før fødselen ført til flere aborter av jentefostre.

Det at man har muligheten til å gjøre noe, betyr ikke nødvendigvis at det er riktig. Vitenskapen utøver betydelig makt i en verden som tilber og dyrker teknologi og fristes til å misbruke denne makten til militære og andre formål. Når kirken involveres i misjon og får et glimt av hvordan Guds rike bryter fram i Kristus, møter den etiske dilemmaer knyttet til verdien og bruken av ny teknologi. Den blir nødt til å tenke alvorlig igjennom hva som er formålstjenlig, bevare bevisstheten om kulturell integritet, og kunne stå offentlig til regnskap for sine valg.

1.3.3. Helsekontekster

Nyvinning innen vitenskap og teknologi har bidratt til betydelig fremgang i kampen mot en rekke sykdommer og andre helsemessige trusler. Og likevel: Trass i teknologiske fremskritt fortsetter verden å kjempe med helse spørsmål. Hvor intens kampen er, varierer fra det ene kontinentet til det andre. Selv i det tjuetførste århundre er sammenhengen mellom sykdom og fattigdom slående. I mange land i sør, samt i lommer av fattigdom i rike land, er fattige mer utsatt for dårlig helse enn de rike. Sykdom svekker den skjøre økonomien i sør.

Dagens verden er preget av en rekke ulike fysiske, mentale, åndelige, relasjonelle og sosiale lidelser. Mange av dem er kjente og tas på alvor, mens andre holdes skjult og fornektes. Blant de sistnevnte er dødelige sykdommer som hiv/aids, tuberkulose og malaria som herjer med hele kontinenter. I mange land i sør har hiv/aids nådd pandemiske proporsjoner. Økonomiske, kulturelle og andre faktorer har hemmet enkelte av disse landenes evne til å reagere hensiktsmessig. Selv om det først og fremst handler om helse, har sykdommen også skapt alvorlige sosiale og økonomiske problemer. Blant annet ser vi et økende antall foreldreløse barn, samt aids-rammede familier som ikke er i stand til å forsørge seg selv. Enkelte steder legger dette ekstra byrder på kvinner og barn, og gjør dem mer sårbare. Det er viktig med helseundervisning, og det samme gjelder behovet for å bryte tausheten om denne sykdommen og andre

helse spørsmål. Kirken har hatt vanskelig for å snakke offentlig om dette, men ikke desto mindre utgjør denne krisen en utfordrende mulighet for en kirke i misjon.

Sykdom kan føre til permanente svekkelser. Ulike tilstander av funksjonshemming er imidlertid ikke noen sykdom. Omkring 10 prosent av befolkningen i et hvilket som helst land har en av de fem hovedformene for funksjonshemming: fysisk funksjonshemming, blindet, døvhet, psykisk utviklingshemming, mental sykdom. Disse menneskene møter ofte diskriminering når de søker jobb. Offentlige bygninger, arbeidsplasser, ja, selv kirker er ikke alltid tilgjengelige for folk med nedsatt førlighet. I økende grad anstrenger kirker og menigheter seg for å legge til rette for at mennesker med funksjonshemming skal kunne delta fullt ut i kirkens liv og arbeid (f.eks. tolking til tegnspråk for døve). Det er en presserende utfordring for kirken å samarbeide med andre om å lære samfunnet opp til å fjerne fysiske hindringer og slutte med å stigmatisere og utestenge folk som har en eller annen form for funksjonshemming.

Global agrobusiness tar patent på genene i planter som allerede finnes, og skynder dermed på en prosess som gjør fattige avhengige og frarøver land i sør deres eiendomsrett.

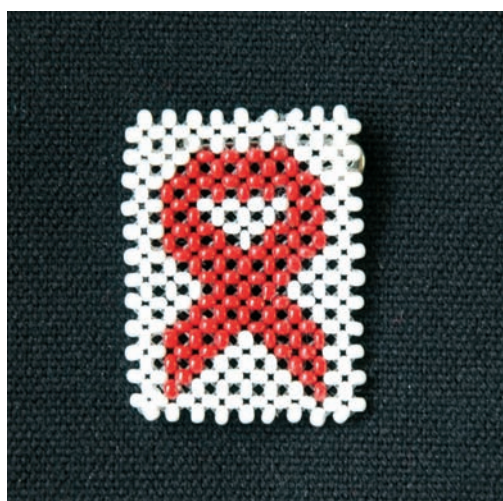
1.3.4. Volden i verden

Guds misjon har alltid funnet sted midt i en voldelig verden. Korsfestelsen var voldsbruk mot Gud og dermed indirekte mot menneskeheten og hele skaperverket. Kirkens misjon begynte midt i forfølgelse og vold. Vold, i alle dens former, åpen eller skjult, er alltid blitt brukt til å få makt over andre. Vold er et kraftig redskap når den brukes av dem som har makt eller søker makt for å kontrollere, undertrykke eller presse fram endringer de selv tjener på. Dette er en synd.

Krig og konflikt: Vold, konflikt og krig forekommer både mellom og innenfor nasjoner i kampen for å beholde eller styrke kontrollen over begrensede ressurser og oppnå ubestridt herredømme. Før i tiden kunne

man føre konvensjonell krig, der militært personell kjempet i tråd med gitte regler for strid. I nyere tid har motstandsbevegelser, opprørere og lokale krigsherrer deltatt i væpnede konflikter. Uskyldige sivile, spesielt barn og kvinner, blir dratt inn i disse konfliktene og brukt som brikker, skjold og mål. Bruken av terror som et kraftig redskap for å knekke fienden har alltid vært en side ved væpnet konflikt. Dagens avanserte teknologi gjør denne formen for vold enda mer drepende, både fysisk og psykisk.

Krig fører til usigelige lidelser, sykdom og fattigdom for de mest sårbare, de gamle, kvinner, barn og fremtidige generasjoner. Krig ødelegger infrastruktur og miljø.

Like destruktiv er den skjulte volden i den geopolitiske og økonomiske krigen mot fattige nasjoner. Dette skjer når giverland stiller betingelser om en politikk som beriker giveren på mottakerens bekostning. Den illegitime gjelden i fattige land i sør og investeringer på tvers av grenser med tanke på maksimal profitt, til

skade for landene der det investeres, er eksempler på skjult vold. Fattigdom er selv en form for vold, ettersom den frarøver folk deres verdighet, helse og velferd.

Strukturell og systemisk vold: Vold opptrer når sosiale strukturer baserer seg på og opprettholdes av privilegerte grupper for deres eget beste. Patriarkalske strukturer, for eksempel, anerkjenner ikke kvinners rettigheter og likeverd. Omvandrende grupper utnyttes, og immigranter behandles urettferdig av etniske, rasemessige, seksuelle eller religiøse grunner. Klasseskiller er en annen form for sosial vold. «Untouchables» (uberørbare) eller de som har lavest

status i samfunnet, blir ofte urettmessig ekskludert. Sosiale eller politiske strukturer som diktatur, oligarki⁵ og patriarki har alltid ført til systemisk vold. Slike voldelige strukturer støtter opp under brudd på menneskerettigheter og borgerrettigheter, bidrar til at urettferdig politikk settes ut i livet og til eneveldig innføring av verdier, ideologi og økonomi. Kjønn, rase, etnisitet, religion, seksuell orientering, ja, til og med språk er blitt brukt som basis for å stenge mennesker ute og bringe dem til taushet. I ekstreme tilfeller kan dette føre til såkalt etnisk rensing og folkemord. Gjennom hele historien har systemisk vold møtt motstand. Motvold, inkluderte bruk av terror på nasjonalt og regionalt nivå, har ført til forlengede lidelser og større ødeleggelse.

Vold mot kvinner, barn og svake: Vold er også årsak til grusomme lidelser i hjemmene. Den er ofte rettet mot kvinner, barn, gamle og funksjonshemmede. Dette er mennesker som kan misbrukes fysisk, seksuelt og psykisk. Kvinner som blir slått, holdes borte fra sunne og støttende fellesskap for at de skal kunne kontrolleres enda sterkere. Vold kan også ta form av ulik lønn og ulike muligheter for menn og kvinner, og uskrevene lover som utestenger enkelte grupper fra det private næringsliv. Ekskluderende språk gjør halve verdens befolkning taus og navnløs (jf. LVF-dokumentet *Kirker sier «NEI» til vold mot kvinner*).⁶ Barn kan være underernærte eller bli nektet skolegang. Barn tvinges til å bli soldater og føre krig, og til prostitusjon og barnearbeid. Også dette er vold.

Vold mot eldre og gamle skjer når institusjoner ødelegger deres verdighet eller doper dem kraftig ned, eller når deres egne barn eller samfunnet misbruker dem finansielt, sosialt, fysisk eller intellektuelt. De eldres visdom blir ofte avvist eller holdt nede, deres bidrag til å overføre verdier og erfaring til nye generasjoner blir glemt. En kirke i misjon er kalt til å konfrontere denne volden på måter som oppmuntrer til fellesskap, ikke stenger ute fra det.

Vold i religion og i kirken: Religiøs fanatisme er et trist faktum i menneskehetens historie. Fanatismen avler vold som noen ganger rettes innover i forsøk på å

rense kirken eller den religiøse gruppen, andre ganger utover, mot folk fra andre religioner, ja, også fra andre kirkesamfunn. På en måte er dette den verste formen for vold. Den rettferdiggjør seg selv i religionens og i Guds navn. Slik vold er blitt praktisert i full åpenhet av fanatiske zeloter i alle religioner, og i det skjulte gjennom villedende lære og syn på andre religioner – noe som virker direkte inn på misjonsforståelsen.

Det er ikke alltid kirken som er offer for volden, selv om dette ofte er tilfelle. Kirken har også vært voldelig mot sine egne medlemmer. Kirker fra kolonimakter utøvde makt over misjonskirkene som vokste fram, og hindret ofte de unge kirkene i å forme sitt eget lederskap og sin egen oppfatning av misjon. Kirkelederes misbruk av makt og strid om eiendom har vært kilde til kirkekonflikter. Kvinner er, umerkelig eller åpenbart, blitt utestengt fra lederskap og tilsynsposisjoner i kirken, og både deres og unge menneskers stemmer er blitt ignorert eller hysjet ned.

Vold sikter mot å isolere eller skille mennesker fra fellesskapet og fra deres kilder til omsorg og håp. Vold behandler mennesker umenneskelig. Vold er en synd som benekter og undertrykker alle håpsteget og alt fellesskap i Gud. En kirke i misjon er kalt til å påtale og blottstille all vold – og vandre sammen med dem som søker rettferdighet og fred på sin vei mot myndighet og frihet.

© CAM Barbara Robbra

1.3.5. Religiøse, kulturelle og politiske kontekster

Til tross for eller på grunn av vold og elendige livsvilkår ser vi mange steder i verden en bølge av åndelighet: Folk søker nye former for åndelighet for å stille sin lengsel etter tilhørighet. Ofte ser det ut til at den institusjonelle kirken ikke kan tilby den åndelige tilfredsstillelsen mennesker søker. I mange europeiske land – gjerne beskrevet som etterkristne, postmoderne, gjennomsektulariserte og markedsorienterte – har kirkene op-

© FLM

plevd et omfattende medlemstap på grunn av en generell mangel på interesse for kirkeliv og misjon. Det man før kalte kristenheten, finnes ikke lenger. I stedet drar nye eller gjenoppdagede former for religion fordel av den åndelige lengselen. Noen har forlatt institusjonell religion for å utvikle sine gjenoppdagede kulturelle røtter, utforske spiritisme eller omfavne sekulariseringen.

Kjønn, rase, etnisitet, religion, seksuell orientering, ja, til og med språk er blitt brukt som basis for å stenge mennesker ute og bringe dem til taushet.

For kirker i misjon er det, spesielt i nord, en ny utfordring å møte det religiøse og kulturelle mangfoldet de befinner seg i.

Stor migrasjon⁷ på tvers av regioner og kontinenter på jakt etter økonomiske muligheter eller på flukt fra undertrykkelse og vold har ført til stadig større mangfold av religion og kulturer i verdens storbyer. Religiøse kulturer lever ikke lenger isolert fra hverandre. I slike multikulturelle situasjoner føler folk at det stilles spørsmål ved deres selvforståelse og identitet. Mange står i vedvarende prosesser med å «konstruere seg selv» eller «skape sin identitet». Dette er tydelig i ungdomskulturen og blant migranter som krysser kulturgrenser, men

er samtidig et trekk ved de fleste menneskers liv. Identitetsprosjekter gjennomføres både på individuelt og kollektivt plan når folk former eller omformer sin individuelle eller kollektive identitet, eller til og med forsøker å omskrive historien. Dette perspektivet kan bidra til å forklare årsakene til regionale konflikter, og kan også kaste lys over økt fundamentalisme og nasjonalisme. Kirker i land som tar imot immigranter eller flyktninger, utfordres til å ta del i et daglig samspill gjennom dialog og gjestfrihet.

En måte å møte det økende religiøse mangfoldet på, har vært reaksjonær fundamentalisme. Den legger sterk vekt på at grupper må beskytte seg selv og sin identitet fra innflytelse utenfra eller finne tilbake til en brennende lojalitet mot idealisert tradisjonell religiøs tro. Behovet for å gjenvinne og legge vekt på det fundamentale i ens egen tro er viktig og styrker selvfølelsen. Dynamikken i trosgrunnlaget har en forvandlende virkning på hvert enkelt menneske, på det religiøse fellesskapet og på samfunnet omkring. Fundamentalismen, derimot, gjør trosgrunnlaget til absolutter som de tvinger ned over alle i fellesskapet. Dersom den også er knyttet til politisk eller økonomisk makt, kan den reaksjonære fundamentalismen brukes til å rettferdiggjøre motstand og vold mot personer som faller utenfor gruppen.

Den omfattende kulturelle endringen forskere har beskrevet som overgangen fra det moderne til det senmoderne eller postmoderne samfunn, er blitt pekt på som en av de mest utfordrende misjonskontekstene. Dette kulturelle skiftet henger nært sammen med globaliseringen, og betraktes som dens sosiale, kulturelle og religiøse ringvirkninger. Kulturendringen kjennetegnes av at det stilles grunnleggende spørsmål ved nedavede tankemønstre, ved autoriteter og ved det man før mente var sant. Ingen ting kan tas for gitt, det være seg innen vitenskap eller religion, eller tradisjonelle former for autoritet eller i jakten på stabile familiemønstre. I en verden der betydningen av språk og tolkning vektlegges i vitenskapelige kretser, kan følelsen av utrygghet tilta. Når det stilles spørsmål ved teologiske sannheter, utfordres også kirkens misjon og rolle i verden. På grunn av globale påvirkningsprosesser holder ikke disse fenomenene seg bare i Nord, der de oppsto. De er allerede merkbare mange steder i verden.

Kristne lever og arbeider under ulike politiske forhold. Det er motstridende meninger om hvorvidt regjeringer tar del i eller er til hinder for Guds misjon. Folk kan forveksle Guds rike med politisk makt, spesielt i språk som i likhet med engelsk bruker uttrykket «Guds kongedømme».⁸ Et godt styresett gjør det fristende å anta at nettopp dette systemet er «velsignet av Gud» og foreskrevet for alle kulturer. Men ethvert styresett påtvinger sine kontekstuelle og politiske perspektiver på samfunnet. Og påtvungne politiske ideologier kan komme til å overhøre folket stemme, frarøve dem deres verdighet, fremme systemisk vold eller føre til global konflikt. Vanstyre kan hindre tilgangen til nødvendige ressurser for utdanning, helse, sikkerhet og organisering. Men: Guds misjon finner sted midt i det flertydige ved disse kontekstene.

1.4. Kontekst og teologi

Vi har satt ord på noen av de realitetene i vår tid som har følger for kirkens misjon og teologi. Disiplene på veien mot Emmaus oppfattet konteksten annerledes da Jesus åpnet skriftene og åpenbarte seg for dem som den oppstandne Kristus ved å bryte brødet. Det

var nødvendig at de fikk se dette, slik at de kunne finne mening i sin situasjon og forholde seg til den på en måte som hjalp og myndiggjorde dem til misjon. Også kirken trenger å tenke kritisk igjennom sin teologi og praksis i lys av Guds ord slik det blir gjort levende ved Den hellige ånd i ulike sammenhenger.

Kontekst og teologi forholder seg dialektisk og dialogisk til hverandre på en måte som treffende kan beskrives som en hermeneutisk spiral. Teologi har sin opprinnelse i å høre Guds ord i en bestemt kontekst, fulgt av en tilslutning i tro. En «tro som er virksom i kjærlighet» (Gal 5,6), født ved at man hører og påvirkes av Guds skapende Ord, kommer til uttrykk i praksis. Det vil si i aktiviteter som forsøker å inkarnere evangeliet i et samfunns eller en gruppes liv og omgivelser. Kristen teologi består i trofast refleksjon over hvem Gud er og hva Gud gjør i verden, samt over kirkens og den enkelte kristnes liv og praksis. Misjonsteologien fokuserer spesielt på Guds misjon og kirkens svar på Kristi nådige kall til å følge ham.

Når kristen teologi belyser praksis, er den med nødvendighet kontekstuell. Den forholder seg til konteksten samtidig som den påvirkes og i høy grad betinges av den. Teologien trenger derfor hele tiden å bli utfordret og fornyet av Guds ord i Skriften. Disiplene på veien mot Emmaus hadde sin tilegnede teologi om Kristus. Den ble utfordret og omskapt av den oppstandne

Kristus. En teologi som er i stand til å sette ord på Guds misjon, må hele tiden fornyes av Ordet, hørt i en bestemt sammenheng og omsatt i praksis.

Teologien, som henter inspirasjon fra en lang historie og en rikdom av kristen tradisjon, skjerper kirkens

analyse og beskrivelse av konteksten. Når teologien trofast tjener kirken i en dialektisk spenning mellom kontekstualisert praksis og Guds skapende ord, setter den kirken i stand til å tenke klart om sine forpliktelser i verden, og hjelper kirken å forstå hvorfor den er til.

Den omfattende kulturelle endringen forskere har beskrevet som overgangen fra det moderne til det senmoderne eller postmoderne samfunn, er blitt pekt på som en av de mest utfordrende misjonskontekstene.

Del 2

MISJONSTELOGI

*Da sa han til dem: «Så uforstandige dere er, og så trege til å tro alt det profetene har sagt! Måtte ikke Messias lide dette og så gå inn til sin herlighet?» Og han begynte å utlegge for dem det som står om ham i alle skriftene, helt fra Moses av og hos alle profetene.
Luk 24,25–27*

Del 2

MISJONSTEOLOGI

© CAM Barbara Robbra

2.0. Innledning

Guds folk blir sendt ut i verden for å forkynne at Guds rike bryter fram i Kristus. Selv om vi ikke finner ordet «misjon» i Bibelen, er temaet likevel tydelig gjennom hele Det nye testamentet. Historiske omstendigheter gjorde at misjon fra det sekstende århundret ble forbundet med erobring, kolonialisering, kulturell og religiøs imperialisme og innføring av vestlig kristendom over hele kloden. I dag har ordet «misjon» ulik klang og betydning i ulike kretser, og det hersker en viss forvirring om og til dels aversjon mot begrepet. Det er å håpe at en drøfting (der den hermeneutiske spiralen tas i bruk) av det teologiske grunnlaget for misjon kan bidra til en viss klarhet rundt de ulike oppfatningene av misjon og rette opp

Det som er essensielt i Skriften, er de gode nyhetene om at Jesus Kristus er Frelseren og troens grunnvoll. Han er kilden til all misjon som forvandler og fornyer.

feilene fra tidligere tiders misbruk av begrepet.

Guds ord i Skriften, levendegjort i den enkelte sammenheng ved Den hellige ånd, er grunnvollen for kirkens tro, liv, misjon og teologi. Selv om de ulike delene av Bibelen ikke fremstår som ensartede, holder den lutherske tradisjonen fast på tanken om at Skriften tolker og forklarer seg selv, og selv får fram hva som er avgjørende. Det som er essensielt i Skriften, er de gode nyhetene om at Jesus Kristus er Frelseren og troens grunnvoll. Han er kilden til all misjon som forvandler og fornyer. Ordet vekker troen

og ved den knyttes mennesker til den levende Gud slik at det åpner seg en ny virkelighet i Kristus, han som er nær her og nå gjennom Den hellige ånd. Den samme Hellige ånd holder troen oppe og gir den kraft til å være tro mot Ordet og fri til misjon (Joh 14,12; Rom 6,22; 7,4).

Kirkens misjon vil fortsette helt til Guds rike er kommet fullt og helt. Slik skriftene i Bibelen vitner om det, er Guds rike et eskatologisk rike, det vil si en endetidsrealitet som allerede er i ferd med å komme til syne. Riket bryter allerede her og nå inn i liv og livssammenhenger. I Jesus Kristus er «hele Guds fylde» blitt åpenbart (Kol 1,19; 2,9). Gjennom denne åpenbaringen bryter Guds nye himmel og nye jord (Åp 21) inn i den eksisterende verden. Alt det skapte har allerede del i nyskapelsen. Et avgjørende tegn på at Guds rike kommer, er Kristi oppstandelse. Der seiret han over døden på korset og åpnet en ny fremtid for menneskeheten hos Gud.

Verden og menneskene er imidlertid fortsatt en del av det gamle skaperverket. De er merket med korset og ennå ikke fullt forløst. Synd er en destruktiv kraft. Selv om den allerede er overvunnet på korset, påvirker den stadig måten mennesker lever på. Synd har forstyrrer harmonien i den skapte verden og påført den fremmedgjøring, skyld og skam. Den er årsaken til avstanden mellom mennesker og Gud, dem selv, deres neste og naturen. Dette «allerede og ennå ikke» utgjør den dype spenningen

i kristne menneskers tro, tale og daglige liv – og er et grunnleggende trekk ved kirkens misjonskontekster.

Det er behov for at det misjonsteologiske perspektivet på Guds rike drøftes videre i våre kirker. Vi trenger mer klarhet over forskjellen mellom Guds herrevelde forstått som Guds nærvær i verden fra skapelsen av – og Guds rike slik det bryter fram i Kristus. Likedan trenger vi mer klarhet over forskjellen mellom den tradisjonelle oppfatningen av gudsriket som et «kongedømme» man ved eget valg kan stille seg utenfor – og Guds rike forstått som at Guds herrevelde vinner fram.

Den engelske originalutgaven av dette dokumentet bruker konsekvent uttrykket «reign of God» i stedet for «Kingdom of God».⁹ Dette skyldes ikke bare at dette (på engelsk) er kjønnsinkluderende språk, men at gudsriket som bryter fram i Kristus, bekrefter Guds makt i hele skaperverket. Dette blir tydelig i inkarnasjonen. Samtidig innvarsler Kristi oppstandelse gudsrikets endelige fullbyrdelse. Guds rike forstått som Guds eskatologiske herrevelde i Kristus viser på en dynamisk måte hvordan Gud handler i verden og sammen med verden. Til sammenligning er uttrykket «Guds kongedømme» statisk og stedbundet, og kan dermed lett forveksles med forestillingen om «kristenheten».¹⁰

Et avgjørende tegn på at Guds rike kommer, er Kristi oppstandelse. Der seiret han over døden på korset og åpnet en ny fremtid for menneskeheten hos Gud.

2.1. Guds misjon

Midt i alt det motsetningsfulle i livet og midt i motgangen fra en voldelig verden har kirken lært å stole på åpenbaringen i bibeltekstene av at Jesu Kristi Gud er en Gud som er til stede og handler i kjærlighet – i og for verden. Gud er i misjon. I Jesus har Gud kommet til «et land langt borte». Gud levde og døde sammen med den bortkomne sønnen for å hente ham hjem med all den verdighet vi har som Guds barn (Luk 15,11–24). Den ene, elskende Guds misjon er et barmhjertighets- og nådeoppdrag, han kommer ikke for å straffe eller misbruke makt. Guds nåde, som overvinner syndens konsekvenser – fremmedgjøring, død, fordervelse – strekker seg ut over det enkelte menneske,

ut til fellesskapet, til samfunnet, til hele skaperverket. Alt det Gud har skapt, er blitt berørt av hans nåde og venter på å bli satt fri (Rom 8,22–23).

Denne misjonerende Gud, han som skaper universet og holder det oppe – og likevel blir sårbar i sitt skaperverk og i hendene på dem han selv har skapt, er en treenig Gud. Treenigheten beskriver alltid «Gud i misjon» som en Gud for andre. Det vil si for hele menneskeheten, verden og alt det skapte. Treenigheten er et fellesskap i misjon som utruker og ledsager den Ene som er sendt, den elskede, for å prege verden med forvandling, forsoning og myndiggjøring. Guds misjon pågår uavlatelig: Far og Ånden sender Sønnen, Far og Sønnen puster i Den hellige ånd, Sønnen og Ånden åpenbarer Fars herlighet til det ytterste av universet. Det at den elskede blir sendt og samtidig fulgt opp og myndiggjort, det å strekke seg ut mot andre og dermed i kjærlighet akseptere å bli sårbar, er karakteristisk for Treenigheten. Det er denne kjærligheten som forener Den treenige Gud.

2.1.1. Guds misjon som Skaper

Det bibelske synet på Guds misjon i skaperverket bekrefter relasjonen mellom Gud og verden. Gud skapte, av sin frie vilje og i sin nåde, verden av ingenting. Verden er derfor fullstendig avhengig av Gud. Gud, som er kilden til alt liv og holder det oppe, kompletterer, omformer og fornyer livet i verden (Salme 104). Guds grenseløse kjærlighet og godhet blir synlig gjennom alt det skapte.

Derfor hører skaperverket til hjertet og kjernen i evangeliet.

I kjærlighet deler Gud sin misjon i og overfor skaperverket med alle mennesker: De er skapt i Guds eget bilde for å være Guds medarbeidere. Som Guds forvaltere står kvinner og menn ansvarlige overfor Gud for hvordan de tar vare på skaperverket. Ansvar «den skapte medskaper» har fått, er tett knyttet til menneskets verdighet. I sin nåde holder Gud også verden oppe ved å arbeide i og gjennom menneskers institusjoner og organisasjoner. Alle som bekjenner Guds navn, er kalt til å samarbeide med alle mennesker for å virkeliggjøre

det Gud vil: gjøre verden hel, skape fred. Dette betyr også å kjempe for rettferdighet, tillit mellom mennesker og folkegrupper, frihet fra sult, bærekraftig bruk av jordens ressurser og riktig bruk av teknologi til menneskers beste.

Selv om menneskeheten og hele skaperverket lider under syndens makt og følger (Rom 8), slik virkeligheten smertelig bekrefter det, har ikke synden det siste ord. Skaperverkets budskap og virkelighet omfatter også løftet om at Gud «gjør alle ting nye» (Åp 21,5). Derfor kaller den treenige Gud mennesker til å ta del i sin misjon i og overfor skaperverket, noe som allerede nå, midt i det onde, foregriper den kommende fullendelsen. Forvandling og rettferdighet, tilgivelse og forsoning, helbredelse og myndiggjøring – dette er tegn på verdens fremtid med og hos Gud. Kristne kan, i sine egne sammenhenger, styrke disse oppmuntrende tegnene på mange ulike måter.

2.1.2. Guds misjon som Forløser

Jesu liv, virke, lidelse, død og oppstandelse åpenbarer Guds betingelsesløse kjærlighet til den verden Gud skapte (Joh 3,16). For å bevare helheten i misjon, er det avgjørende at alle kristologiske aspekter blir tatt med. Jesu liv, undervisning og tjeneste satte en standard for hvordan kristen misjon skal utføres i praksis: Jesu personlige «manifest» i synagogen i Nasaret (Luk 4,16–20); utsendelsen av disiplene (Matt 10); Jesu

undervisning og lignelser; hans helbredelser og det at han mettet de sultne; den status, verdighet og betydning han ga kvinner og deres medvirkning i tjenesten. Enda viktigere er det likevel at Guds misjon som Forløser åpenbares gjennom Sønnen og den veien han gikk: inkarnasjonens vei, korsets vei og oppstandelsens vei.¹¹

Inkarnasjonen gir oss et mønster for helhetlig misjon: Gjennom inkarnasjonen trer Gud inn i alt som tilhører vår eksistens som mennesker. Jesu fødsel betyr at det mest sentrale løftet i Guds misjon blir virkelighet: Sønnen sendes inn i verden for å frelse den. I Jesus ble Gud menneske på et bestemt sted, i en bestemt tid og kultur. Han gikk inn i og bøyde seg under menneskers livsvilkår. Han identifiserte seg med mennesker, og var dypt solidarisk med dem som led nød. I Jesus viser Gud oss sann menneskelighet og den opprinnelige hensikten med skaperverket. Inkarnasjonens vei er en vei til forvandling og forsoning.

Korsets vei er Guds kraftfulle nei til synd og urett – og til å holde fast på kjærlighet og rettferdighet til tross for forfølgelse og korsfestelse. Ved å identifisere seg selv med menneskers lidelser og bære deres synd med seg på korset, trengte Jesus Kristus inn i menneskelivets dypeste mørke og overvant dødens makt. Kristi død fører til en frelse som angår hele verden: «Det var Gud som i Kristus forsonte verden med seg selv» (2 Kor 5,19). Kristi kors viser også hvordan Gud stiller seg solidarisk med de utestengte og undertrykte – og dermed også protesterer mot urett og undertrykkelse. Dypt nede i enhver undertrykkelse og utestengelse, slik mennesker opplever det i sin bestemte sammenheng, møter vi i virkeligheten den korsfestede Gud. Og likevel: Korsfestelsen av Kristus helliggjør ikke urettferdig lidelse. Like lite er den et eksempel på hvordan man bør bære lidelsen. Korsfestelsen vitner snarere om Guds lengsel etter at ingen lenger må utsettes for vold. Korsets vei er en vei til forsoning og myndiggjøring.

Kristi oppstandelse er den ene hendelsen som virkelig har forvandlet verden på dypet. Vold, død og det fryktelige faktum at verden skal ta slutt, har ikke len-

© CAM Barbara Robbra

© CAM Barbara Robbra

hvert eneste øyeblikk og alt som skjer, er svangert med livgivende muligheter. Til og med det som ellers ville vært blindgater, forvandles til muligheter for misjon. Oppstandelsens vei er en vei til forvandling og myndiggjøring.

2.1.3. Guds misjon som Livgiver

Guds misjon fortsetter i verden gjennom Den hellige ånd. Guds Ånd ga kraft til profetene, kom ned over Jesus fra begynnelsen av hans tjeneste, tok bolig i de første disiplene og myndiggjorde dem, sendte og utrustet den unge kirken til å vitne. På samme måte kaller, sender og utrunder Den hellige ånd alt Guds folk til alle tider, uten hensyn til kjønn eller alder, så de kan ta del i Guds misjon.

Gjennom evangeliet kaller Den hellige ånd mennesker til omvendelse, tro og nytt liv. Det er Ånden som samler en ny familie, gjør et mangfold av mennesker til én kropp, bryter grenser mellom klasser, raser, kjønn og kulturer. Det er ikke budbringerne, men Den hellige ånd som overbeviser om synd og rettferdighet, som vekker troen og fornyer Guds folk til misjon, enkeltvis og som fellesskap. I Den hellige ånds kraft når det forkynte Ordet ut, og søker å forvandle også dem som er langt borte fra Guds rike – de som gjør motstand mot evangeliet, overser det eller forvrenger det.

De varige fruktene av misjon er Den hellige ånds verk. Ånden gjør ufullkomne menneskers anstrengelser til redskaper for Guds misjon. Den hellige ånd forvandler menneskelige ord som forkynner de gode nyhetene, vannet i dåpen, brødet og vinen i nattverden, og gjør alt dette til tegn på Kristi nærvær i kirken. Slik settes kirken i stand til misjon. Den hellige ånd utrunder den enkelte kristne og hele kirken med et mangfold av gaver (1 Kor 12, Rom 12, Ef 4). Utruset med disse gavene (karismene) er de i stand til å forkynne evangeliet og dele det livet evangeliene beskriver, med alle mennesker, på alle steder. Alle Åndens gaver – forkynnelse, undervisning, helbredelse, profetisk tale, administrasjon og andre gaver gitt til kvinner og menn – er gitt for å styrke menighetene, fellesskapet der Guds

Inkarnasjonens vei er en vei til forvandling og forsoning.

Korsets vei er en vei til forsoning og myndiggjøring.

Oppstandelsens vei er en vei til forvandling og myndiggjøring.

ger siste ord. Oppstandelsen åpnet en ny virkelighet med frigjøring og håp for menneskeheten og alt det skapte. Gjennom Kristi død og oppstandelse er Gud forsonet med menneskene og skaperverket.

Gud åpnet for forsoning mellom mennesker og mellom mennesker og alt Gud har skapt. Kristi oppstandelse åpenbarer også tingenes sanne natur. Skaperverket selv får en ny dimensjon. Alt som er skapt,

folk kommer sammen, både til indre vekst og til helhetlig misjon. Ånden gjør kirken, så ufullkommen den enn er, til en forsmak på den verden som kommer.

2.2. Kirke i misjon

Treenigheten har, som et «fellesskap av guddommelig sendelse», skapt et rom der kirken kan ta del i Guds misjon, bli sendt, utrustet og fulgt av Guds nåde «inntil verdens ende». Ved å ta kirken, med all dens menneskelige skjørhet, inn i det guddommelige misjonale fellesskapet (1 Kor 1,9), viser Gud dybden i sin kjærlighet og omfanget av sin sårbarhet. «Kirke i misjon» er den lokale forsamlingen av troende som utrustes ved Guds ord og sakramentene og ledes av Den hellige ånd til å ta del i Guds misjon. Denne kirken utvider seg i *rom*, så den inkluderer ulike nivåer av fellesskap og ulike uttrykksformer – og i *tid*, så den inkluderer både de generasjoner som har gått foran og de som kommer etter. Kirke i misjon er Kristi kropp i verden.

At kirken tar del i Guds misjon, er med andre ord en gave gitt av Gud i nåde, en gave med feste og utspring i gudsriket som bryter fram i Kristus. Kirken er skapt av nåde for å ha del i det guddommelige fellesskapet. Derfor lever den ikke for seg selv, men for Gud og for verden. Kirken er «på forhånd bestemt til å bli formet etter hans Sønns bilde» (Rom 8,29). Derfor tar ikke kirken bare del i Guds misjon og fullendelsen den sikter mot, men er samtidig også et tegn på gudsrikets nærvær.

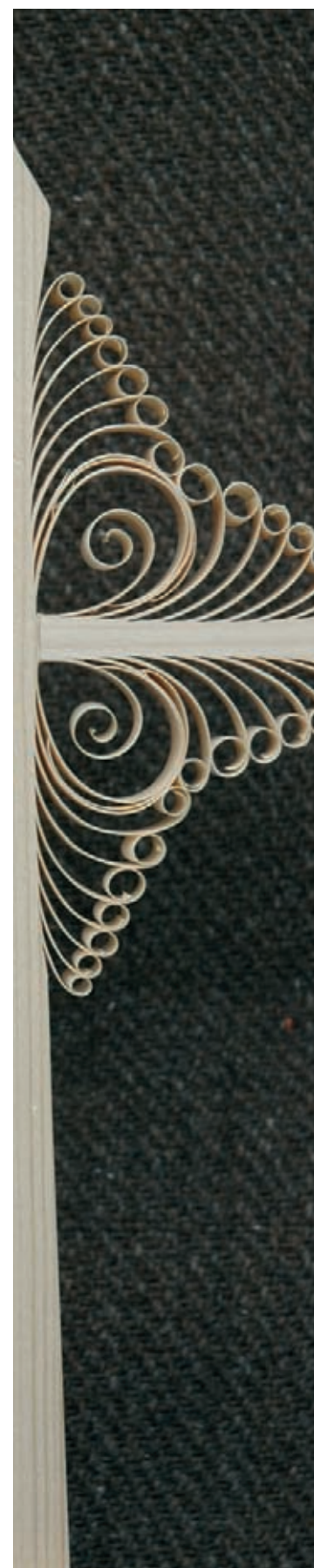
Kirkens misjon springer altså ut av evangeliet, ikke av loven. Guds frelsende og frigjørende nåde har satt kirken fri fra en tvangsmessig jakt på resultater for resultatenes egen skyld. Misjonens suksess kan ikke først og fremst måles med menneskelige forventninger og fornuft. Når kirken trofast følger sin Herre og stoler på den oppstandne Kristus og hans nærvær i kirkens liv og vitnesbyrd, gjenspeiler dens misjon også sårbarheten i Jesu betingelsesløse kjærlighet på korset. I Guds misjon blir menneskelige nederlag ofte vendt til seier. Guds kraft «fullendes i svakhet» (2 Kor 12,9).

2.2.1. Misjon er noe kirken er

Kirkens grunn for å være til er at den har del i Guds misjon. Jesus sa det slik: «Som Far har sendt meg, sender jeg dere» (Joh 20,21). Kirken er Guds eget folk, skapt til å forkynne «Guds storverk», han som kalte dem fra mørket og inn i sitt underfulle lys (1 Pet 2,9). Misjon tilhører altså kirkens vesen, det kirken er. Å være i misjon er ikke noe kirken kan velge eller vrake. Misjon er grunnleggende for at den kan være «én hellig, allmenn og apostolisk»¹² kirke.

Misjon og den ene, hellige, allmenne og apostoliske kirke

Kirken er Kristi kropp. Dermed er den *én*, og har del i Den treenige Guds ene misjon. På grunn av menneskelig svakhet har kirken ennå ikke virkeliggjort den enheten den bekjenner. Gjennom århundrene har den forsøkt å nærme seg enhet ved misjon i form av «enhet i mangfold». Kristne har alltid vedgått at kirkens manglende enhet skader vitnesbyrdet om Guds kjærlighet. Kristi øversteprestelige bønn om at de alle må «være ett ... for at verden skal tro» (Joh 17,21), er også blitt kirkens bønn i lengsel etter den dagen da den vil fremstå som Kristi ene kropp. Kirkens enhet er ett av målene med misjon. Når ulike kirker sammen deltar i Guds misjon gjennom økumeniske fellestiltak, er det en måte å erfare enhet på, og dermed styrke sin innsats i økumenisk dialog.

Kirken er *hellig* fordi den er et fellesskap Gud elsker og helliger ved å velge den ut til misjon. Kirkens hellighet består ikke i dens «annerledeshet» vis-à-vis verden, men kommer til uttrykk nettopp ved at den er til stede i verden og tar del i Guds misjon ved å være der, ved sitt nærvær og sine handlinger i en voldelig og såret verden. Kirken peker på Den helliges nåde og kjærlighet midt i en verden som ødelegger seg selv. I dette ligger det en dyp forventning og lengsel etter hellighet. Gjennom misjon peker kirken på livets og alt det skaptes hellighet. Ved sitt nærvær vitner den, også uten ord, om verdigheten og det hellige ved et skaperverk som holdes oppe.

Kirken i misjon er *apostolisk* fordi den er blitt myndiggjort, sendt og har fått følge i sin misjon av det «guddommelige fellesskapet som sender», nemlig Den treenige Gud. Kirkens apostolisitet handler først og fremst om at den er blitt sendt med et budskap, med gode nyheter til verden (Matt 28,18–20). Slik fremheves den sentrale rollen tjenesten med Ordet og sakramentene spiller med tanke på å styrke kirken til misjon.

Er en invitasjon til dåpens nåde uløselig knyttet til kirkens apostolisitet? Dette spørsmålet har skapt stor debatt i deler av det lutherske kirkefellesskapet. Enkelte kirkeledere i Asia hevder for eksempel at det er sunn teologi at troende som ikke er døpt, likevel i kraft av sin tro tilhører den ene, hellige, allmenne og apostoliske kirke. Føl-

gelig mener de det er unødvendig å utsette dem for de sosiale, politiske og økonomiske vanskelighetene ved å bli døpt, problemer som er utbredt i deres del av verden. Lutherske kirker i andre omgivelser holder derimot fast på at «det å døpe mennesker i Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn», er en side ved kirkens apostoliske oppdrag.

For øvrig viser apostolisiteten mindre til kirkehierarki og autoritet enn til en apostolisk tro som viser seg i misjon, gjennom kvinner og menn. Apostolisiteten understreker noe grunnleggende i kirkens natur: Den er sendt. Apostolisitet viser også til at Den ene som sender, alltid er nærværende og aktiv gjennom kirkens inkarnatoriske misjon. Selv om vitnesbyrd på tvers av kulturgrenser er en viktig side ved det å være sendt, betyr det likevel ikke at man nødvendigvis må reise langt vekk til andre land og kulturer. I vår globaliserte verden er jordens ender ofte like i nærheten.

Misjon og den allmenne kirke

At kirken er *allmenn*¹³ viser i et misjonsperspektiv vanligvis til at den kristne troen er geografisk spredt over hele verden, og til kirkens nærvær på det enkelte sted i talløse kulturer og subkulturer. Den kristne troen er som en surdeig som gjennomsyrer hele deigen, ja, forvandler den. Vekten ligger imidlertid mer på at troen kvalitativt er allmenn, og på at den inkarnatorisk er plantet inn i alle kulturer, enn på kirkens kvantitative spredning. Denne kvalitative universaliteten omfatter troende gjennom alle tider – Guds folk i tidligere generasjoner, i dag og i årene som kommer. Kirken er allmenn. Dette er også en påminning om at hele Guds skaperverk en gang skal forenes og fornyes i Kristus.

Men selv om den kristne troen er universell, er den også bundet til kulturen. Troen er inkarnatorisk, fast knyttet til en tid, et sted og en kultur. Når lokale menigheter bestreber seg på å delta i misjon, må de søke balanse mellom sin lokale og universale identitet, for det allmenne og det særegne henger uatskillelig sammen. Uten det universelle trosfellesskapet vil ikke den enkelte kirke være i stand til å finne en ekte selvforståelse i sin lokale sammenheng. For en kirke i misjon

gjelder derfor: Allmennhet og universalitet uten hensyn til konteksten fører til imperialism, og kontekstualitet uten å være allmenn og universell, fører til provinsialisme.

Misjon og kirken som økumenisk fellesskap

Fellesskapet i og mellom kirkene har utspring i fellesskapet i Den treenige Gud, gjennom Kristus (1 Kor 1,9). Fellesskap er derfor ingen strategisk forbindelse eller allianse av praktiske hensyn, noe man kan gi opp hvis det viser seg å ikke være til nytte. Fellesskap er en virkelighet som gjenspeiler kirkens identitet: Den har del i Gud og det Gud er.

Brukt ekklesiologisk¹⁴ uttrykker begrepet «fellesskap» tre nivåer av kirkelige relasjoner. For det første kirkens enhet gjennom alle tider og på alle steder. For det andre et grunntrekk ved den lokale kirkens liv. For det tredje forholdet mellom lokale kirker i en regional og global kontekst. Ser vi kirken som et fellesskap, får det direkte følger for hvordan vi forstår og praktiserer misjon. Å ta del i misjon som fellesskap tilfører misjonen noe kvalitativt annerledes. Ettersom kirkens misjon ikke sikter mot å vinne egen ære, kan kirker fra samme tradisjon i ulike regioner og fra ulike tradisjoner innen samme region forene kreftene i felles misjonsinnsats: Et fellesskap som bevarer enhetens ånd og er seg bevisst at kirken er allmenn, preges av ydmyk forpliktelse, gjensidig respekt, overbærenhet, tålmodighet og kjærlighet. Tendensen til å konkurrere om misjonsfelt rundt i verden, i et kappløp for å utvide profilen og maktsfæren for eget kirkesamfunn eller egen organisasjon, bør byttes med samarbeid om felles oppgaver. Konkurransen og ideen om «erobring» undergraver Guds misjon og setter den på spill. Det samme gjelder proselyttisme (forsøk på å få kristne til å gå over til ens eget kirkesamfunn).

Når kirker tar del i felles/økumenisk misjonsinnsats i forskjellige deler av verden, styrker det fellesskapet mellom dem. Når kirker er samarbeidspartnere i misjon, og dette viser seg ved at de forplikter seg overfor hverandre og deler misjonsressursene – det være seg åndelige, menneskelige, materielle eller finansielle – fjerner

© FLM Margret Stasius

det all følelse av overlegenhet, isolasjon, opportunisme eller mistenksomhet. Kirker som driver misjon sammen, vil lettere opprettholde en atmosfære av enhet og gjensidighet, lære av hverandre, dele med hverandre og erfare velsignelsen ved et liv i fellesskap.

Fellesskap, både som visjon og praksis, kan hjelpe kirken til å ta opp og gjøre noe med den utbredte oppsplittingen og klasseskillet i samfunnet, og bringe helhet og helbredelse til en verden som lider under grådighet og vold.

Misjon tilhører altså kirkens vesen, det kirken er. Å være i misjon er ikke noe kirken kan velge bort. Misjon er grunnleggende for at den kan være «én hellig, allmenn og apostolisk» kirke.

© CAM Barbara Robbra

Menighetslemmer er også hverandres lemmer (Rom 12,5) og kalt til å «oppbygge hverandre» (1 Tess 5,11) og elske hverandre «inderlig som søsken» (Rom 12,10). Slik kan kirken som fellesskap invitere samfunnsgrupper til å dele ansvar og fremme rettferdighet.

Nattverden er et «nærværssakrament» som viser til Guds rikes realiteter, Guds nådige nærvær i verden, og danner dermed grunnlag for misjon som forvandling, forsoning og myndiggjøring.

2.2.2. Misjon: myndiggjort av Ordet og ledet av Ånden

Kirken er skapt av Guds dynamiske, kraftfulle Ord (*crea-*

tura verbi). Ordet holder kirken oppe, inspirerer den og myndiggjør den til misjon. Guds Ord holder troen levende midt i fristelser og motstridende krefter i en stadig skiftende kirkekontekst. Det utrunder også Guds folk til all god gjerning (2 Tim 3,16f) og setter dem dermed i stand til å møte behovene i den enkelte, spesielle livssituasjon. Ordet skaper den viljen og innsikten kirken trenger for å ta del i gudsriket som bryter fram.

Sakramentene som «synlig Ord» henger også uløselig sammen med misjon og misjonens mål og praksis. I dåpen har den kristne kirken funnet løftet om betingelsesløs nåde, tilgivelse og et nytt liv i Kristus, et liv som disipler. Dåpens nåde nærer disippellivet hele den livslange vandringen i en «tro som er virksom i kjærlighet» (Gal 5,6). I dåpen blir den troende kalt til fellesskap med Treenigheten i misjon, og blir ved det samme kallet sendt og ledsaget av Den hellige ånd til verden med kjærlighetsbudskapet. Dåpen er en forpliktelse til misjon der hvert eneste medlem i kirken har sitt eget kall, sin egen oppgave.

Misjonsspiritualitet finner vi også i nattverden, der Kristus selv, i og gjennom brødet og vinen, er til stede sammen med kirken, gir sin kropp og sitt blod til tilgivelse for syndene, og deler sitt liv med verden. Nattverden er et «nærværssakrament» som viser til Guds rikes realiteter, Guds nådige nærvær i verden, og danner dermed grunnlag for misjon som forvandling, forsoning og myndiggjøring. Nattverden er også et virkekraftig tegn som skaper enhet på tvers av alle menneskelige grenser, enten det dreier seg om rase, språk, nasjon, kjønn eller sosiale vilkår. Nattverden bringer Guds eskatologiske virkelighet inn i kirkens liv, setter den i stand til misjon og gir verden en forsmak på den fullkomne verden som kommer (1 Kor 11,26).

Misjon ledes av Ånden: Den hellige ånd vekker, inspirerer og leder Kristi etterfølgere til å vitne om ham og om Guds betingelsesløse kjærlighet. Ånden vekker og fornyer kontinuerlig kirken til misjon. Åndelig fornyelse er en gave gitt ved Den hellige ånds nærvær. Fornyelse av kirken kan ta form av kreative gudstje-

nester, den kan gjelde struktur eller være liturgisk, missiologisk og karismatisk – alt dette gjør Den hellige ånd ved å ta i bruk ulike gaver til ulike formål. Fornyetelsen kan noen ganger være etterlignet. Dens ekthet vil vise seg gjennom frukten den bærer i en helhetlig misjon.

Ledet av Ånden og utrustet med et mangfold av gaver er hele kirken karismatisk. En «karismatisk» menighet er altså ikke nødvendigvis det samme som en pinsemenighet – de to begrepene kan ikke brukes om hverandre. En karismatisk kirke tar i bruk alle Åndens gaver i misjon: Den forkynner evangeliet, setter fri fra onde makter, ber om helbredelse, bygger fellesskap, tjener sine medmennesker, taler svakes sak. Karismatisk fornyelse understreker det faktum at kristen tro gjelder hele mennesket: følelser, fornuft, vilje og lidenskap. Dette forklarer hvorfor karismatiske bevegelser i kirkene bidrar til at de vokser og utvides raskt. Misjon er erfaringsbasert. Det er nødvendig at kirken, slik Det lutherske verdensforbunds tiende generalforsamling understreket, finner måter «å spille på lag med pinsekirker og karismatiske bevegelser innen våre egne kirker» på. Slikt samspill ville gi kirken mulighet til å studere, analysere og lære av karismatiske fenomener – med deres positive og negative konsekvenser – noe som vil være nyttig for kirken med tanke på enda mer trofast tjeneste i Guds misjon.

2.3. Teologiske dimensjoner ved misjon

Når kirken tar del i Guds misjon, myndiggjørt ved Ordet og ledet av Ånden til å følge og ligne Kristus, tar den trofast og målrettet tak i de utfordrende kontekstene i det tjuetførste århundre. Når den i bønn beskjef-tiger seg med sine stedegne utfordringer og følger den hermeneutiske spiralen, vil kirken stadig måtte styrke og fordype sin teologiske refleksjon over de ulike aspektene og dimensjonene ved misjon. Kontinuerlig teologisk refleksjon over misjonspraksis og underliggende missiologiske temaer gir kirken styrke til å utføre sin kontekstuelle misjon.

2.3.1. Misjon som forvandling, forsoning og myndiggjøring

Dette dokumentet fokuserer på tre dimensjoner ved misjon: **forvandling, forsoning og myndiggjøring**. Disse tre misjonsdimensjonene gjenspeiles i Gud selv som skaper, forløser og livgiver, og forsterkes i den missiologiske forståelsen av Kristus, veien han gikk og måten han levde på: *inkarnasjonens vei, korsets vei og oppstandelsens vei*. Disse dimensjonene ved Guds misjon gjennomsyrrer alle misjonsbestrebelse (dvs. forkynnelse, tjeneste, kamp for rettferdighet, interreligiøs dialog og omsorg for skaperverket) og er samtidig kriterier når kirken bedømmer sin trofasthet i misjon – stilt overfor Kristus som sendte den til verden.

Forvandling

Bibelen taler om forvandling som en pågående endringsprosess: Livet med alle dets forhåpninger, ideologier, strukturer og verdier reorienteres fullstendig. Forvandling er en kontinuerlig prosess der vi forkaster alt som vanhelliger livet og gjør det umenneskelig, men holder fast på det som bekrefter menneskers liv og gaver som noe hellig, og fremmer fred og rettferdighet i samfunnet. Dette springer ut av vår kjennskap til Guds nådige vilje – den Gud som kaller, rettferdiggjør, utrufter og myndiggjør mennes-

Forvandling er en kontinuerlig prosess der vi forkaster alt som vanhelliger livet og gjør det umenneskelig, men holder fast på det som bekrefter menneskers liv og gaver som noe hellig, og fremmer fred og rettferdighet i samfunnet.

ker gjennom Den hellige ånd til å bli formet etter Guds Sønnns bilde og til å by seg selv fram som redskap for rettferdighet (Rom 12,2; 6,13; 8,29; 1 Pet 1,14–25; Ef 4,15–5,10; 2 Kor 3,18; Kol 1,10–14; Tit 3,5).

Ulike sektorer i samfunnet har arbeidet energisk for endring og fremgang, basert på menneskets umettelige behov for forbedringer og vinning. En slik forandringsprosess, så prisverdig og til tider nyttig den enn er, må ikke forveksles med den forvandlingen som sett i kirkens misjonsperspektiv først og fremst er Guds verk midt i sitt skaperverk. Forvandling, sett i lys av Kristi oppstandelse, består i at det livgivende potensialet i alt det skapte får folde seg ut, og er et uttrykk for hvordan Guds nåde virker i naturen. Forvandling er Den hellige ånds kontinuerlige arbeid med å skape gode endringer i og gjennom kirken – for hele verden. Kirken lever i forventning om Guds forløsning, i et «allerede og ennå ikke», og må vokte seg for et triumfalistisk syn på forvandling. Den skal heller ta imot forvandlingen i tro – selv om den er flertydig og virker usikker.

Kirkens misjon, forstått som forvandling, omfatter enkeltpersoner, strukturer og samfunnsforhold. Når det gjelder den enkelte, understreker for eksempel apostelen Paulus at forvandlingen helt og holdent bygger på Guds frelsende nåde som forener den troende med Jesu død og oppstandelse, slik at hun eller han, lik den oppstandne Kristus, kan «vandre i et nytt liv» (Rom 6,4–14). Rettferdiggjort av nåde holder den troende synderen fast ved Guds løfte

om at hans eller hennes liv er skjult med Kristus i Gud (Kol 3,3), og svarer i takknemlighet ved å leve et liv som ligner Kristus, ledet av Den hellige ånd. Forvandling som en gave gitt ved rettferdigjørelsen myndiggjør mennesker til å fordømme ondskap, stille seg selv og sine lemmer til tjeneste for Gud (Rom 6,13), holde ut på korsets vei og om nødvendig dø for at andre skal leve og heles (2 Kor 4,7–12). Dette forklarer det Paulus sier: «Og vi, som uten slør for ansiktet ser Herrens herlighet som i et speil, vi blir alle forvandlet til dette bildet, fra herlighet til herlighet, og dette skjer ved Herrens Ånd» (2 Kor 3,18).

Den hellige ånd leder, utruker og myndiggjør også kirken til en forvandlingstjeneste som tar for seg strukturer og relasjoner i samfunnet. Når kirken følger Kristus langs inkarnasjonens vei, beveger den seg dypt inn i sin egen og omgivelsenes situasjon, og identifiserer seg fullt ut med ofrene for urett, utnyttning og utestengelse. Med Kristus i sin midte stiller kirken seg solidarisk med dem som er blitt fattige og har fått umenneskelige levekår som følge av den nyliberale økonomiske globaliseringen. Slik blir kirken de fattiges kirke. Når den avstår fra all urettferdig og voldelig praksis og struktur både i den offentlige og den private sfære, og fordømmer dette som synd og noe som ødelegger livet i samfunnet, vandrer kirken korsets vei, sammen med Kristus. Misjon som forkynnelse, tjeneste eller diakoni og forsvar for svake må utføres under korsets tegn. Da styrkes solidaritet og håp. Når kirken følger Kristus på oppstandelsens vei og vitner om evangeliet gjennom ord, nærvær og handling, lar den ikke sosial undertrykkelse og økonomisk utestengelse få det siste ordet. Gjennom misjon som diakoni, noe som ikke bare er et tegn på vår tro, men målrettet arbeid for et bærekraftig samfunn for alle, ledes kirken av Ånden til å «skape vei der ingen vei finnes».

Når kirken vandrer Kristi vei midt i en istykkerslått og voldelig verden, må den ofte selv gå gjennom dyp og smertelig forvandling. Sett fra Kristi vei er ikke forvandling en endringsprosess man alltid opplever som noe herlig eller gledelig. For eksempel kan både frigjøring og forsoning kreve den smerten det er å gi opp makt og privilegier. Når forvandling gjør det nødvendig å «svømme mot strømmen», kan det bety store offer, forfølgelse, ja, til og med martyrium.

Forsoning

Bibelen slår fast at et av målene med Guds misjon er forsoning: «For det var Gud som i Kristus forsonet verden med seg selv ... og han betrodde budskapet om forsoningen til oss» (2 Kor 5,19). En kirke i misjon tar del i Guds forsoningsoppdrag som en budbringer fra Gud, og oppfordrer mennesker, på vegne av Kristus, til å la seg forsones med Gud. Gjenopprettelse av relasjonen mellom Gud og mennesker er et grunnleggende trekk ved forsoningen. Gjennom forkynnelse og vitnesbyrdet fra kristent liv og diakoni ledes mennesker til omvendelse og tro, og gleder seg over å bli tatt inn i Guds fellesskap av «sendte». Denne ufortjente forsoningen som vi knapt kunne håpe på, skyldes en nåde som gjør det mulig å utvide forsoningen til alle andre menneskelige relasjoner: innen en familie, med andre grupper, i samfunnet og mellom nasjoner. Kirken er en ambassadør for forsoning og fred, og kirkens misjonsoppgaver innebærer både å mekle, arbeide med å gjenopprette fredelig sameksistens, og bygge og bevare relasjoner. For å kunne ta på seg dette forsoningsansvaret henter kirken inspirasjon fra Kristi trefoldige vei: På korsets vei tar kirken både ofrenes smerte og overgripernes arroganse inn over seg – for å skape rom for fred og forsoning. Å overbevise overgripere om å innrømme sine udåder og forplikte seg til å rette opp det de har gjort og skape rettferdighet, er en svært vanskelig oppgave. Og likevel: Sårbarheten og dårskaperen i kirkens misjon fullender Guds forsonende makt.

Kirkens forsoningsoppdrag omfatter også internasjonale forhold. I det tjueførste århundre er det fortsatt mange land som lever med arven etter tidligere århundrer med undertrykkelse og urett. Land som kjempet og strevde under kolonialisme, lider nå under fattigdommen de påføres av nyliberal økonomi som fremskyndes av den økonomiske globaliseringen. Slike dødbringende strukturer og systemer bør ikke få siste ord i en verden der Gud har gjort slutt på dødens makt.

På oppstandelsens vei er det kirkens oppdrag å gjøre frigjøring og forsoning mulig både for de undertrykte og for dem som undertrykker. Frigjøring og forsoning må henge sammen. Frigjøring uten nødvendig hensyn

til forsoning ødelegger for seg selv; forsoning uten frigjøring er urealistisk og kun ideologi. Forsoning og frigjøring krever at man innfører rettferdighet på nasjonalt og internasjonalt plan, en rettferdighet som bygger opp igjen og gir ofrene for undertrykkelse og urett mulighet til å gjenvinne sin verdighet. Gjennom en slik frigjørende forsoning og forsonende frigjøring starter kirken en forvandlingsprosess – som en for-

© CAM Barbara Robra

© CAM Barbara Robbra

smak på den endelige forsoning av alle ting i Guds eskatologiske rike.

Myndiggjøring

Når vi snakker om myndiggjøring i misjon, er det en gjenklang av Jesu ord: «Dere skal få kraft når Den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner ... helt til jordens ende» (Apg 1,8). Myndiggjøring viser her først og fremst til Gud som deler sin kraft (*dynamis*) med mennesker slik at de kan ta del i Guds misjon. Gud myndiggjør og utrufter kristne enkeltpersoner og hele kirken ved at Den hellige ånd leder dem, og ved å gi alle de åndelige gaver som er nødvendige for å sette kirkens helhetlige misjon ut i livet. Guddommelig myndiggjøring virkeliggjør Jesu løfte om at den som tror på ham, skal gjøre de gjerninger han gjør, ja, enda større gjerninger (Joh 14,12). Kirken myndiggjøres til å vitne om Guds betingelsesløse kjærlighet i Jesus Kristus i en verden der hatet florerer, til å forkynde rettferdiggjørelse ved nåde i en verden der alt og alle ser ut til å bli målt etter markedsverdi, og til å tale profetisk om håp midt i en verden med ubeskrivelig vold, lidelse og fortvilelse.

Den hellige ånd myndiggjør og utrufter kirken til å stå imot all misbruk av makt som «makt over» andre, og i stedet gå Kristi vei der makten deles med alle. I kirken er alle døpte og troende utrustet med hver sin

spesielle gave til bruk i kirkens misjon og til å bygge hverandre opp og sette mot i hverandre. Enten de er menn eller kvinner, lekfolk eller prester, unge eller gamle, må deres gaver utvikles, verdsettes og benyttes. Kirken skaper ikke et skille mellom de maktesløse og de som har makt og evne til å myndiggjøre andre. Når kirken går Kristi vei, drar den nytte av en gjensidig myndiggjøring mellom medlemmene, en myndiggjøring som strømmer fram fra Den treenige Guds nærvær midt iblant dem.

Guds myndiggjøring når også ut til storsamfunnet gjennom kirkens misjonsvirksomhet, som er et av Guds myndiggjørende redskaper i verden. Gjennom sin tjeneste og sitt diakonale arbeid møter kirken de umiddelbare behovene hos mennesker i nød (f.eks. flyktninger, fordrevne, ofre for naturkatastrofer). Men kirken er også kalt til å gå videre fra en hjelpende hånd og veldedighet til å gjøre mennesker myndige og frie. Kirken søker måter å hjelpe nødlidende, uten hensyn til avstamning eller tro, til å gjenvinne sin verdighet og ta kontrollen over sine egne liv. For en misjonal kirke er «de nødlidende» ikke bare de som er frarøvet materielle, økonomiske og sosiale goder, men også mennesker med emosjonelle, relasjonelle, mentale og åndelige behov. Folk som lider av ulike manisk-depressive syndromer som for eksempel identitetsforstyrrelser, lav selvfølelse, depresjon eller andre psykososiale sykdommer, har behov for kirkens nærvær og oppmerksomhet på samme måte som sosialt marginaliserte og undertrykte.

2.3.2. Misjon som helhetlig og kontekstuell praksis

En kirke i misjon oppfatter sin rolle i Guds misjon kontekstuell. Den tar trofast tak i utfordringene fra en stadige skiftende og kompleks virkelighet, og deltar dermed i Guds misjon på en omfattende og helhetlig måte. Misjon er helhetlig og kontekstuell både når det gjelder målsetting, praksis og lokalisering. Misjonens mål omfatter hele skaperverket (økologiske spørsmål), hele livet (sosialt, politisk, økonomisk, kulturelt) og hele mennesket (dvs. alle mennesker og hele personen – med dens åndelige, psykiske, relasjonelle og miljø-

Gjenoppretelse av relasjonen mellom Gud og mennesker er et grunnleggende trekk ved forsoningen.

messige behov). Misjonens praksis involverer hele kirken, kvinner og menn, unge og gamle. Helhetlig misjon strømmer fram fra kirkens vesen som et tilbedende, forkynnende, tjenende, helbredende og økumenisk fellesskap. Fordi den er et slikt fellesskap, søker kirken rettferdighet ved å tale undertrykte sak, bevirker gode endringer gjennom myndiggjøring og arbeider for fred og forsoning. Kirken er allmenn, derfor finner misjonen sted alle steder der det finnes en kirke, til alle tider og for alle generasjoner. Enhver kirke er altså ansvarlig for misjonsoppgaver der den befinner seg, men bør også være klar til å samarbeide med andre kirker andre steder når den inviteres til det, og til å ta del i felles misjonsinnsats på steder «ingen har gått til før».

Når kirken vil drive helhetlig og kontekstuell misjon, stilles den overfor motstridende missiologiske spørsmål som krever klargjøring. En rekke steder og i lang tid har misjonsorganisasjoner og -institutter, kirkenes misjonsavdelinger og kristne enkeltpersoner deltatt i slike teologiske diskusjoner. Debattene har handlet om forholdet mellom ulike praksiser i misjon: forkynnelse og tjeneste, rettferdiggjørelse og rettferdighet, frelse og helbredelse, misjon og interreligiøs dialog. Klarhet i slike spørsmål vil være til stor hjelp for hvordan kirken forstår og praktiserer sin helhetlige misjon.

Forkynnelse og tjeneste

Kirkens helhetlige misjon omfatter forkynnelse – og tjeneste eller diakoni. Hva er forholdet mellom de to formene for praksis i kirkens faktiske misjonsvirksomhet? Evangeliet er først og fremst de gode nyhetene om at

Gud i sin nåde rettferdiggjør synderen gjennom troen på Jesus Kristus. Evangeliet er et levende og skapende ord fra Gud, og må følgelig formuleres og uttrykkes på et språk mennesker forstår i sin egen sammenheng og sin egen tid. Forkynnelse som evangelisering sikter mot å sikre at evangeliet blir forkynt for alle mennesker, av hele kirken, og at de gode nyhetene lyder konkret og relevant i den enkelte sammenheng. Evangelisering leder mennesker til personlige møter med den levende Gud og inviterer dem til å svare positivt, i tro på Kristi nådige kall til å følge ham. Gjennom evangeliserende forkynnelse inviterer kirken mennesker til å ta imot tilgivelse for sine synder gjennom dåpen, slutte seg til fellesskapet i den kristne kirke og leve et liv i misjon, som Jesu disipler.

Tjeneste, som er grunnleggende for all misjon, er et essensielt uttrykk for diakoni. Brevet fra LVF-konsultasjonen om *profetisk diakoni* (Johannesburg 2002)¹⁵ løfter fram det *faktum at diakoni* er en kjernekom-

Når kirken går Kristi vei, drar den nytte av en gjensidig myndiggjøring mellom medlemmene, en myndiggjøring som strømmer fram fra Den treenige Guds nærvær midt iblant dem.

© CAM Barbara Robra

ponent i evangeliet selv, og derfor helt sentralt for hva det vil si å være kirke. Diakoni er ikke bare en mulighet, men en livsviktig side ved alt disippelskap. I og med dåpen blir alle kristne kalt til å leve ut diakoni og tjeneste gjennom det de gjør og måten de lever på. Det begynner som betingelsesløs tjeneste overfor vår neste i nød og fører uunngåelig til sosial endring og forvandling.

I lutherske kirker får diakonien en rekke ulike uttrykk: internasjonal nød- og utviklingshjelp, diakonale institusjoner, arbeid for fred, rettferdighet og skaperverkets integritet, menighetsdiakoni og sosialarbeid. Når kirken utfører disse tjenestene, har den to teologiske poenger høyt i bevisstheten. For det første: Diakoni er mer enn ren veldedighet. For kirken er diakonien tett knyttet til *kerygma* (forkynnelse) og *koinonia* (felleskap rundt bordet), og er derfor også profetisk. Diakonien går lenger enn til den første reaksjonen på øyeblikkelige behov, angriper de grunnleggende årsakene til fattigdom og svekker strukturell og systemisk vold. I profetisk diakoni overvinnes det paternalistiske skillet mellom «rike givere» og «fattige mottakere». Både de som mottar tjenester og de som utfører dem, forvandles i og gjennom sine felles anstrengelser i kampen mot urett. For det andre: Fordi kirken er rotfestet i korsets teologi, ledes den til å identifisere seg med dem som lider og stenges ute. Hensikten med dens diakonale arbeid er ikke proselyttisme (å vinne andre kristne

for sitt eget kirkesamfunn). Spesielt i akutte nødsituasjoner avstår kirken fra å utnytte menneskers sårbarhet til å pådytte dem sin kristne tro.

Tjeneste, som er grunnleggende for all misjon, er et essensielt uttrykk for diakoni.

Kirken og kristne mennesker forkynner evangeliet med ord og vitner om det ved måten de leve på, i alle situasjoner, i sin bestemte kontekst. Det må være samsvar mellom handling og tale, liv og ord. Å forkynne og å vitne gjennom tjeneste hører uløselig sammen når vi tar del i Guds misjon i verden – til forvandling, forsoning og myndiggjøring. Ord uten handling kan bli abstrakte og kraftløse, og handlinger uten ord blir lett stumme og åpner for en hvilken som helst tolkning.

Selvsagt vil det være tider og steder i verden der en verbal forkynnelse av evangeliet ikke er mulig, og den eneste måten å vitne på er en ordløs tjeneste basert på bønn. Slik ordløs tjeneste kan ha mange ansikter, som for eksempel humanitær bistand, diakonalt arbeid og kamp for sosial og politisk endring.

Rettferdiggjørelse og rettferdighet

Gud rettferdiggjør synderen av nåde. Dette sprenger alle menneskelige konsepter og ordninger der rettferdigheten baserer seg på loven om fortjeneste, straff, fordeling, godtgjøring og gjengjeldelse. Rettferdiggjørelse av nåde er ikke opptatt av hva synderen har gjort eller lover å gjøre, men av det Gud tilbyr. Det Gud tilbyr, er en invitasjon, underskrevet med Jesu blod, til å leve i fellesskap med Gud. Det er Guds nådige invitasjon som rettferdiggjør menneskenes liv her i verden, og det er den ufortjente invitasjonen fra Gud som gir den troende en rettmessig plass i Guds familie, i det guddommelige fellesskapet.

Rettferdiggjørelsen ved tro er både frigjørende og skapende. Den setter mennesker fri *fra* alltid å være opptatt av å rettferdiggjøre seg selv, av egen verdi og egne prestasjoner – og skaper stadig nye begynnelse og muligheter *for* et liv i overflod. Guds frigjørende og skapende rettferdighet er også virksom gjennom Guds mektige handlinger i historien, når de lidende får nytt mot, når fanger får sin frihet, når undertrykte løftes opp. Denne frigjøringen er starten på et nytt fellesskapsliv der solidaritet, forsoning og rettferdighet får utfolde seg (Jes 61,1–7). Kirkens engasjement for å tale undertryktes sak og i arbeidet for rettferdighet springer ut av Guds frigjørende og skapende rettferdighet, som er virksom i Guds misjon og som den misjonale kirke deltar i. Guds nåde skaper rom der en frigjørende rettferdighet får utfolde seg. Kirken kalles til å bedømme hvilke utslag rettferdigheten skal få i samfunnet. Gjennom bønn og refleksjon må kirken finne fram til den formen for rettferdighet som vil føre med seg forvandling, forsoning og myndiggjøring i og for samfunnet.

Rettferdiggjørelse ved tro lar ikke urett eller noe uttrykk for synd og ondskap gå upåaktet hen. Troen

på den Gud som rettferdiggjør av nåde, inspirerer og styrker kirken så den «gjør rett, viser trofast kjærlighet og vandrer ydmykt» med sin Gud (Mika 6,8).

Frelse og helbredelse

Guds misjon i verden inkluderer på samme tid frelsen som åndelig realitet gjennom Kristi forløsende nærvær i den kristne menighetens liv og erfaringen av helbredelse i rammen av fellesskapslivet – både for den enkelte og for alle. Frelse som det eskatologiske løftet om at Gud en dag vil være alt i alle, befinner seg i konstant spenning med livets barske realiteter og lengselen etter helbredelse. Helbredelse omfatter spørsmål knyttet til helse og sykdom, samt medisinsk, psykiatrisk, emosjonell og åndelig behandling. For kristne fra alle kirkesamfunn er helbredelse et grunnleggende teologisk tema som spiller en viktig rolle i det åndelige livet. Men det er et faktum at det finnes sykdom, og at ikke enhver syk person blant kristne blir helbredet. Dette reiser spørsmål om forholdet mellom helbredelse og frelse i Jesus Kristus.

Ifølge Bibelen er Gud kilden til all helbredelse. I Det gamle testamentet henger helbredelse og frelse nært sammen, og betyr mange ganger ett og det samme: «Helbred meg, Herre, så blir jeg helbredet, frels meg du, så blir jeg frelst» (Jer 17,14). Det nye testamentet, derimot, setter ikke likhetstegn mellom det å bli kurert for en lidelse og det å bli frelst. Noen kan bli kurert, men ikke helbredet (Luk 17,15–19), mens andre ikke blir kurert, men helbredet likevel (2 Kor 12,7–9). Å «kurere» betegner her å gjenvinne tapt helse og representerer dermed en protologisk¹⁶ synsvinkel. Helbredelse viser til den eskatologiske virkeligheten, det overflodsliv som bryter fram gjennom Jesus Kristus, den sårede helbreder, han som tar del i alle sider ved menneskers lidelse, død og liv, og gjennom sin oppstandelse overviner krenkelse, lidelse og død. Slik sett peker helbredelse og frelse mot samme eskatologiske virkelighet.

Misjon og interreligiøs dialog

Kristne kirker har i ulik grad engasjert seg i dialog med mennesker som representerer annen tro og overbevisning. Hvor relevant dette er og hva formålet med slik dialog som del av kirkens misjon skal være, er blitt mye

© CAM Barbara Robra

debatteret i den misjonsteologiske samtalen. Man har reist spørsmål om trosdialog burde erstatte misjonsinnsatsen, fungere som et innledende skritt for misjon eller være en naturlig bestanddel av kirkens allsidige misjonsvirksomhet.

Interreligiøs dialog som et ledd i bestrebelsene for fred og samarbeid i samfunnet, for gjensidig forståelse og for å søke sannhet, er en vesentlig del av kirkens misjon. Kirken er kalt og sendt for å bringe med seg endring og fornyelse, helbredelse og forsoning i samfunnet. Da er samspill med ulike grupper for å oppnå fred og samarbeid om å skape rettferdighet en side ved dens oppdrag. Trosdialog er et effektivt redskap for å dempe religiøse spenninger og for å finne fram til måter det multireligiøse samfunnet kan

skape utvikling og takle felles problemer på, det være seg fattigdom, diskriminering eller vold.

Men kristendom er også, i likhet med islam og andre religioner, en misjonerende religion. Det er grunnleggende for kirkens identitet å dele sin tro med andre.

Jesus velsignet og befalte sine etterfølgere å gjøre alle folkeslag til disipler (Matt 28,18–20). Kristus tilbyr frelse og helbredelse til alle mennesker, ved tro alene, ufortjent. Dette er det unike ved Kristus, og fundamentalt for kir-

kens misjon. Som det ble slått fast i budskapet fra LVFs tiende generalforsamling: «Guds misjon når lenger ut enn kirkens grenser.» Samtidig tok de med dette sitatet fra Kirkens Verdensråds konferanse om misjon og evangelisering (San Antonio 1989): «Vi kan ikke peke på noen annen vei til frelse enn Jesus Kristus. Men vi kan heller ikke sette grenser for Guds frelsende kraft. I interreligiøs dialog vil det være viktig å komme fram til en positiv oppfatning av misjonerende religioner og hvordan man kan legge til rette for deres behov for å spre sitt budskap. Interreligiøs dialog skal imidlertid ikke sikte mot å omvende eller vinne over dem man er i dialog med.»

I tillegg har teologer vist til Treenigheten som modell for dialog mellom trosretninger. En trinitarisk modell skaper ikke bare rom og tillater den andre å være til, men gir også en teologisk basis og en modell for en «felles søken etter sannheten» i interreligiøs dialog. For kirken kan en trinitarisk tilnærming gi mulighet til å understreke det unike ved Kristus – samtidig som den vedkjenner seg at Den hellige ånd virker inn på forhold utenfor kirken, og at Gud handler i skaperverket og i andre religioner.

Ved å løfte fram de indre relasjonene og den gjensidige avhengigheten i Guds treenige liv dannes det grunnlag for dialog. Man kan i fellesskap ta del i hverandres liv, og som troende mennesker kan man dele sin åndelige og sjelelige vei med hverandre. Den trinitariske modellen åpenbarer også et forvandlende aspekt ved trosdialogen. Slik Sønnen begir seg ut i det ukjente i tillit til Far og med Ånden som medvandrer, slik legger også kirken ut på dialogens vei med mennesker av annen tro – mens den holder fast ved den eskatologiske visjonen om at Gud til sist skal bli alt i alle. Tillit til Guds fremtid setter kirken i stand til å leve – inkarnert og forvandlende – sammen med mennesker av ulike tro, som medvandrere på Emmaus-veien. Dette gjør ikke kristne menneskers vitnesbyrd noe mindre: De har funnet overflod av liv i Jesus Kristus! Men de må være villige til å lytte med åpent sinn og åpne hjerter til det som betyr mest for andre troende mennesker. Da kan andre høre vitnesbyrdet og merke at det har integritet.

Trosdialog er et effektivt redskap for å dempe religiøse spenninger og for å finne fram til måter det multireligiøse samfunnet kan skape utvikling og takle felles problemer på, det være seg fattigdom, diskriminering, vold.

© FLM Margret Stastus

2.4. Teologi, kontekst og praksis

Misjon som medvandring trenger en teologi som både tar hensyn til og utvikles innenfor kirkens kontekst. Slik kontekstuell misjon må også tenke igjennom kirkens praksis. Misjonsteologi som anvender den hermeneutiske spiralen, viser til og henter mye fra misjonspraksis.

Målet med den tredje delen i dette dokumentet er å se hvordan kirkens liv og misjonspraksis samsvarer med dens kall til å ta del i Guds misjon. Misjon springer ut av kirkens vesen som vitne, som misjonal kirke. Del tre kommer altså ikke med forskrifter for misjonspraksis i enhver situasjon og lister heller ikke opp de mange ulike misjonsoppgavene kirken må løse. I stedet gir den impulser og peker ut noen retninger for misjonspraksis som forhåpentligvis kan sette i gang kreative samtaler og inspirere til nyskapende programmer og prosjekter i kirkene og de organisasjonene de samarbeider med.

Del 3

MISJONSPRAKSIS

De nærmet seg nå den landsbyen de skulle til, og han lot som han ville dra videre. Men de ba ham inntrengende: «Bli hos oss! Det lir mot kveld, og dagen heller.» Da gikk han med inn og ble hos dem. Og mens han satt til bords med dem, tok han brødet, ba takkebønnen, brøt det og ga dem. Da ble øynene deres åpnet, så de kjente ham igjen. Men han ble usynlig for dem. De sa til hverandre: «Brant ikke hjertet i oss da han talte til oss på veien og åpnet skriftene for oss?» Og de brøt opp med en gang og vendte tilbake til Jerusalem. Der fant de alle de elleve og vennene deres samlet, og disse sa: «Herren er virkelig stått opp og har vist seg for Simon.» Så fortalte de to om det som hadde hendt på veien, og hvordan de hadde kjent ham igjen da han brøt brødet.

Luk 24,28–35

MISJONS- PRAKSIS

3.1. Hele kirken i misjon

Kirken forstår misjon som et trofast uttrykk for sitt kall: å peke på og ta del i gudsriket som bryter fram gjennom Kristus Jesus. Kirkens misjon, i dens mange ulike former og fremtoninger, sikter mot forvandling, forsoning og myndiggjøring i verden – og av verden. Misjon er Guds gave til alle døpte og til hele kirken: fra lokalmenigheten til kirken på nasjonalt plan til det verdensvide kirkefellesskapet. Hele kirken (dvs. hver og én) tar del i misjonen, for misjon er ikke en særskilt rettighet for noen få fagfolk eller noen få rike menigheter og kirker. Misjon på vegne av andre er en fremmed forestilling i Guds misjon. Det betyr at kirken like lite kan sette sitt misjonsoppdrag ut på anbud som det kan la andre drifte sine gudstjenester og sin sakramentsforvaltning. Misjon er ikke bare et kall til enkeltpersoner, men til hele kirken. Misjon er altså et ansvar som deles av hele Guds familie, fellesskapet av mennesker som er sendt.

Når kirken engasjerer seg i misjon som de sendtes fellesskap (og de helliges samfunn), står den samlet alle steder og til alle tider med et felles vitnesbyrd, et trofast *martyrium*¹⁷. Når kirken praktiserer misjon som fellesskap, og ikke bare som isolerte enkeltmenigheter eller kirker, vil den utvikle solidaritet og partnerskap i misjonsarbeidet, mens konkurranse og bortkastet dobbeltarbeid avtar. Når lutherske kirker tar del i Guds misjon som et fellesskap av lutherske kirker, vil de høste velsnelsen ved å dele på misjonsressursene. Misjonsinnsatsen vil selv dra nytte av den erfaringsrikdommen som er blitt sanket inn ulike steder i verden og fra flere generasjoner kristne.

Misjonen må være kontekstuell for at troen kan få rot-feste i menneskers faktiske livserfaring. Følgelig må hver enkelt kirke først og fremst ta ansvar for misjon i sin umiddelbare nærhet, på det stedet og i den regionen den befinner seg. Men ettersom kirken er allmenn og apostolisk, kan ikke nærhet bety eksklusivt eierskap til misjonsarbeidet. Misjonen er og blir Guds misjon. Kristne enkeltpersoner eller familier rundt i verden kan derfor få kall, fra Gud gjennom søsterkirker, til å dele misjonsansvaret med en annen kirke i et annet geografisk område eller en annen sosiokulturell situasjon. I et slikt perspektiv blir det svært viktig å definere rollen spesialiserte tjenester innen internasjonalt misjons-samarbeid skal spille. Det samme gjelder opplæring til slik tjeneste. Når man kaller tverrkulturelle vitner som misjonærer, medarbeidere eller rådgivere, må man samtidig passe på at det ikke splitter fellesskapet opp i sender- og mottakerkirker.

Kirke og misjon står i dag i stadig mer komplekse sammenhenger. Samarbeid og partnerskap i misjonstjenesten er derfor viktigere enn noen gang. Nye partnerskapsmodeller, der partnerne deler ansvaret og deltar på like fot, prøves nå ut. Kirker i nord og sør snakker nå om *medvandring*. Det engelske ordet er *accompaniment*, avledet av *companion* som betyr «en man deler brød med». Kirker som er hverandres medvandrere, deler alle sine ressurser med hverandre. Som i Emmaus-fortellingen vandrer de sammen og deler alle bekymringer, all smerte, all håp og all glede som den enkelte bringer med seg. Den oppstandne Kristus, som slår følge med oss på veien, gjør at medvandringen og «kompaniskapet» myndiggjør og forvandler kirken og verden.

I noen kirker drives misjonsarbeidet – av historiske og strukturmessige grunner – fremdeles av uavhengige, kirkerelaterte organisasjoner. I lys av en ekklesiologi der kirken beskrives som misjonal, er det nødvendig med en dypere teologisk gjennomtenkning av denne praksisen. For å unngå uklarhet om kirkens egne roller og ansvar i Guds misjon, har enkelte misjonsorganisasjoner selv tatt initiativ og utfordret kirken til å bevisstgjøre seg at den er og skal være misjonal. En del av denne samtalen vil handle om hvordan misjon kan integreres i kirkens strukturer både lokalt og globalt,

samt hvordan vitnesbyrdet i ord og handling kan samles i én struktur.

3.2. En misjonal kirke i aksjon

For en misjonal kirke er ikke misjon bare noe kirken utfører (misjonsaktiviteter) – men også «kirken i arbeid». Myndiggjort av Ordet og ledet av Ånden vet kirken at misjonen springer ut av dens identitet som et fellesskap av vitner. Kirkens ulike arbeidsformer spiller en viktig rolle i å utruste den til misjon som et tilbedende, forkynnende, tjenende, helbredende og økumenisk fellesskap.

Myndiggjort av Ordet og ledet av Ånden vet kirken at misjonen springer ut av dens identitet som et fellesskap av vitner.

3.2.1. Et fellesskap av vitner

Kirken er et fellesskap av vitner. Kirken peker på Guds rike som bryter fram i verden gjennom Kristus, og tar i bruk alle åndelige gaver (*karismer*) som Den hellige ånd sjenerøst har øst ut. Ifølge 1. Korinterbrev kapittel 12 har Ånden delt ut sine gaver for å styrke fellesskapet (*koinonia*), for at evangeliet skal forkynnes (*kerigma*) og for å utruste til tjeneste og helbredelse (*diakonia*). Uten disse gavene kan ikke kirken, som et fellesskap av vitner, delta trofast i Guds misjon. Da reduseres misjonen til en rent menneskelig virksomhet. En kirke i misjon er en kirke med gaver til å forvandle, forsonse og gjøre myndig.

Et gudstjenestefeirende fellesskap

Som gudstjenestefeirende fellesskap peker kirken på at Guds rike er en virkelighet som ved Guds nåde er kommet nær i Kristus, og som kaller mennesker sammen og holder dem oppe ved Ordet og sakramentene i et trosfellesskap av tilgitte syndere. Et fellesskap som ber, bekjenner og feirer gudstjeneste, er i seg selv et tegn på at gudsriket bryter fram.

Som gudstjenestefeirende fellesskap peker kirken på at Guds rike er en virkelighet som ved Guds nåde er kommet nær i Kristus, og som kaller mennesker sammen og holder dem oppe ved Ordet og sakramentene i et trosfellesskap av tilgitte syndere.

Et slikt tilbedende fellesskap peker også inn i fremtiden med Gud, en eskatologisk virkelighet som allerede er på vei mot nåtiden. I tilbedelsen uttrykker kirken sin bønn og forventning om at Guds nye virkelighet skal bryte fram.

På grunn av det den er og det den forventer, utrustes kirken gjennom sin tilbedelse til å drive misjon som fører til forvandling og forsoning i verden. Derfor er det også viktig at gudstjenester planlegges og forberedes grundig i lys av kirkens misjon, og at man bevarer bevisstheten om den åndelige betydningen av varm gjestfrihet.

Et fellesskap som gir næring

Kirken er et fellesskap for fostring og vekst. Derfor er kirken også et lærende fellesskap der man lærer sammen. Å fostre Guds folk til dis-

pler og til å delta i misjon er en viktig side ved kirkens oppdrag. For å utruste hele kirken til misjon (Ef 4,11–12) trengs det både kristen undervisning og teologisk utdanning. Kristen undervisning gir oss reisefølge for en livslang trosvandring. Noen kirker ser missiologisk på trosopplæringen: «gå i dybden for å kunne gå i bredden», «teach to reach». Teologisk utdanning er grunnleggende for å sikre kontinuitet i den helhetlige og profetiske virksomheten som styrker kirkens forsonende og myndiggjørende misjon. I den senere tid har det skjedd en missiologisk oppvåkning ved teologiske seminarer og bibelskoler. Dette har ført til endringer i pensum: Misjon er ikke lenger et frivillig tilleggskurs, men et integrert og integrerende element i alle kjernefagene. Denne endringen undergraver på ingen måte den rollen misjonsteologiske avdelinger og institutter spiller på universiteter og seminarer. Den øker tvert imot deres betydning som helt sentrale i kirkens oppfostrende tjeneste.

For et fellesskap som tilber Gud og styrker hverandre, står bønnen i sentrum for alt som skjer. Gjennom bønn setter kirken sin lit til den Gud som «kaller, sender og ledsager», en tillit som stadig fornyes og styrkes når misjonsspiritualiteten fordypes. Samtidig er bønn Guds måte å bringe forvandling, forsoning og myndighet inn i verden på (Matt 21,22; Joh 14,12–14; 15,16). En kirke i misjon, ledet av Den hellige ånd som bor i den, er en kirke som ber.

Et budbærerfellesskap

En kirke i misjon er et fellesskap av budbærere. Kirken har et myndig og myndiggjørende budskap å komme med. Sentrum i budskapet er Guds forsoning og frelse i Jesus Kristus, og peker dermed også på Guds nådige forvandling av hele mennesket og av alle mennesker, alle steder, til alle tider. En kirke i misjon er apostolisk, ikke bare fordi den avleverer det budskapet den er blitt betrodd, men også fordi den er tro mot budskapets integritet. Budskapet forkynner at Guds rike bryter fram. Samtidig fordømmer det, som profetene, alle undertrykkende, hierarkiske og patriarkalske strukturer, destruktive voldelige systemer, og syndige relasjoner mellom mennesker. Når budbærerfellesskapet forkyn-

ner budskapet profetisk, tvinger det samtidig seg selv til stadig på nytt å analysere og sette ord på sin egen livssammenheng.

Budbærerfellesskapet forstår at budskapet om Guds rike som bryter nådig fram i Kristus, kan formidles på ulike måter: gjennom verbal forkynnelse, ved å leve ut kallet til å være en neste, gjennom diakonal tjeneste og ved å arbeide for rettferdighet og fred. Før i tiden hadde mange kirker en heller stram definisjon av misjon: Det dreide seg om evangelisering, om et møte mellom vantro og tro. Men selv om forkynnelsen hører til misjonens kjerne, er den ikke hele misjonen. Fra 1970-tallet har kirker, spesielt i sør, forstått misjon mer helhetlig og omfattende. Budbærerfellesskapet vitner om de gode nyhetene i ord og handling, omsetter det livet evangeliet lover, til konkret erfaring i menneskers egen sammenheng, og skaper anledninger der samfunnet omkring kan få del i Guds nådige invitasjon til «bryllupsfesten» (Matt 22,1–12).

Kirken – som et fellesskap av budbærere – kjenner også ulike måter å invitere mennesker inn i gudsriket som nå er kommet nær. Så langt har kirken lagt ut på evangeliserende «kampanjer» på idrettsarenaer, i telt, på gatehjørner, eller på vei fra landsby til landsby og fra dør til dør. Kirken har gjort frem-skritt i bruken av moderne teknologi som radio, fjernsyn – og tale og film på kassetter og DVD. Mange kirker utforsker nå hvordan man best kan bruke internettet og

© FLM Margret Stasius

mobiltelefoner for å spre Guds budskap. Selv om disse kommunikasjonsredskapene kan være effektive når man vil nå store sekulariserte grupper, er de temmelig upersonlige. På internettet dannes det «virtuelle» menigheter. Like fullt fortsetter mennesker å lengte etter ekte, virkelige trossfellesskap. Dette utfordrer kirken til å ta tradisjonelle kommunikasjonsformer og arbeidsmåter opp til ny vurdering.

En fremgangsmåte som står seg, er den personlige, der de gode nyhetene formidles en til en, ansikt til ansikt, på tvers av generasjoner og på tvers av kulturer. Denne tilnærmingen er åpen, fleksibel og noe alle budbærere har råd til. Den kan praktiseres hvor som helst – hjemme, på arbeid eller studiested, på reise. Når kirken som et fellesskap av budbærere ser nærmere på sin egen sammenheng, vil den imidlertid oppdage at kristne i mange rike og sekulariserte land nøler med, eller til og med er uvillige til å dele sin tro åpent med andre. Kirken trenger derfor å gå grundig igjennom sin egen livssituasjon, teologi og tjeneste for å finne grunner til kristne menneskers manglende evne til å leve som budbærere.

I enkelte deler av verden der man har praktisert helhetlig misjon etter en-til-en-metoden, har kirkene opplevd voldsom vekst. Dette har for det meste skjedd

En fremgangsmåte som står seg, er den personlige, der de gode nyhetene formidles en til en, ansikt til ansikt, på tvers av generasjoner og på tvers av kulturer.

gjennom «husmenighetsbevegelser» og karismatiske fornyelsesbevegelser. I Afrika, for eksempel, vokser de lutherske kirkene med et snitt på 300 000 medlemmer i året. Kirken står overfor store behov for adekvat pastoral omsorg, opplæring og organisering. Likevel har budbærerfellesskapet, gjennom disse bevegelsene, funnet en effektiv måte å være kirke på, sju dager i uka.

Et tjenende fellesskap

En kirke i misjon er et tjenende fellesskap. Kirken engasjerer seg i diakoni og ligner med det sin Herre som sa at han ikke kom «for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange» (Matt 20,28). Gjennom diakoni viser kirken som tjenende fellesskap hvordan Guds rike bryter fram i Kristus, konkret, i menneskers hverdag.

På den ene siden har kirker drevet diakonalt arbeid, som for eksempel skoler, sykehus, barnehjem og pleiehjem. Til tross for den nytten samfunnet har hatt av disse tjenestene, er de noen steder blitt kritisert for å være «evangeliserende», altså noe kirken driver med bare for å lokke og lure folk og «vinne sjeler». Gjennom de tjenestene kirken yter, vitner den om at Guds rike i Kristus bryter fram som en ny virkelighet, og det gjelder enten tjenesten er et tilbud for samfunnet som helhet eller for å styrke og nære kirken selv.

Ikke desto mindre innser kirken at slike tjenester i noen tilfeller kan utarte til proselyttisme og komme til å fungere ovenfra-og-ned. Det er derfor nødvendig med kontinuerlig evaluering og refleksjon.

På den annen side er kirken som tjenende fellesskap også kjent for sitt diakonale engasjement med sosiale tjenester som først og fremst tar sikte på å møte menneskelige og samfunnsmessige behov, og som skaper gode endringsprosesser både i strukturer og i ulike gruppers liv. Det primære målet er å dele det rike livet evangeliet gir løfter om, med alle mennesker, uten nødvendigvis å bruke stemme eller ord. Slike tjenester er ikke velledighet. De sikter mot å forvandle fellesskap og hele samfunn, kjemper for rettferdighet og tar til orde for alternative, bærekraftige lokalsamfunn. Tjenestene må altså være resultatorienterte og bevisste på sin virkning. Denne formen for betingelsesløs og ikkediskriminerende diakonal tjeneste finner vanligvis sted i rammen av kirkens utviklingsprosjekter: nødhjelp, humanitær bistand, katastrofeinnsats, landsbyutvikling og ulike former for omsorgsarbeid.

Noen rakker ned på forestillingen om utvikling. De mener den ikke passer inn i kirkens oppdrag, ettersom den står for en vestlig politisk og økonomisk teori basert på en spesiell forståelse av sosiale relasjoner og farget av modernistiske synspunkter. Forståelsen av målene og meningen med utvikling har imidlertid endret seg dramatisk. Utviklingshjelp har omstilt seg til å sikte mot frigjøring for den enkelte og frihet og forvandling for samfunnet. Utvikling omfatter menneskers sosiale, kulturelle og åndelige vel. Det er ikke lenger bare økonomisk og materiell velstand som står i fokus. Slik forstått er utviklingshjelp en side ved forvandlings- og myndiggjøringsprosessen, og dermed en vesentlig side ved kirkens misjon. Mange steder i verden, på grasrotnivå, blir kirken som tjenende fellesskap oppfattet som en effektiv aktør i arbeidet med dyptgående sosial myndiggjøring og endring.

Et helbredende fellesskap

En kirke i misjon er et helbredende fellesskap. Fra første stund har kirken forstått at en vesentlig side ved det den

© FLM

er kalt og sendt for, er å tjene samfunnet som et helbredende fellesskap (Matt 10,1; Mark 16,15–18), og dermed følge i sin Herres fotspor (Apg 4,30). Kirken vet samtidig at den også selv er et fellesskap som befinner seg i en helbredelsesprosess. Helbredelse skjer på individ- og samfunnsnivå. Kirken er blitt utrustet med ulike åndelige gaver for å helbrede mennesker. Folk blir tatt hånd om og behandlet i kirkelige medisinske institusjoner for fysiske, psykiske og relasjonelle lidelser. Sykehus, klinikker og medisinsk nødhjelp er midler kirken har brukt for å utføre sitt kjærlighetsoppdrag. En av kirkens mest utfordrende oppgaver i dag er å ta opp og gå inn i den svært sammensatte hiv/aids-problematikken. Lutherske kirker står sammen med andre kirkesamfunn om å møte utfordringen fra denne pandemien, og lutherske søsterkirker i nord og sør deltok aktivt i LVF-kampanjen mot hiv/aids (jf. handlingsplanen fra 2002: Omvendelse, omtanke og omsorg).¹⁸

Kirken fortsetter også apostlenes praksis med helbredelse ved bønn og håndspåleggelse. Gjennom denne tjenesten ber man både om lindring og helbredelse, om velvære og om at den syke må bli hel, med vekt på det siste. Hele mennesket, sammen med sine nærmeste, blir sett og møtt med omsorg. Da skjer det også forvandling.

Kirken ser også på samfunnets problemer og sykdommer. Den er et fellesskap som fosterer, forkynner og

Dette blir en hovedutfordring for kirkens misjon de neste tiårene: å helbrede minner, gi hjelp til å legge fra seg skylden man bærer på og bli kvitt skammen over det som har hendt, samt finne veier sammen, som land, folkeslag og kirker.

Toutes les photos © FLM

tjener. Derfor arbeider kirken også med å helbrede de dype sårene og den vedvarende smerten som er skapt av fordommer, vold og grådig kamp om makt og materielle goder. Ved begynnelsen av det tjuetførste århundre føler fortsatt mange land sårene, skammen og harmen etter kolonialisme, ideologiske konflikter, rasisme og folkemord. Grusomheter er blitt begått og begrått, ydmykelser tildelt og tålt, ressurser (materielle og menneskelige) tatt og tapt. Mennesker – inkludert tidligere offer og overgripere – som lever i samme helbredende fellesskap, ønsker å bli fri fra slike smertefulle minner. Å helbrede minner, gi hjelp til å legge fra seg skylden man bærer på og bli kvitt skammen over det som har hendt, finne veier sammen, som land, folkeslag og kirker – dette blir en hovedutfordring for kirkens misjon de neste tiårene.

3.2.2. Et *oikumene*-fellesskap

En kirke i misjon er et *oikumene*-fellesskap. Når kirken tar del i Guds misjon, øver den omsorg for verden som sitt *oikos*, sitt hus, sitt hjem. Selv om den ikke er *av* denne verden, kjennetegnes en kirke i misjon av at den er *i* verden og *sammen med* verden (Joh 17,15–18). Kirkens misjonsengasjement dekker tre aspekter ved *oikos*: det økumeniske, det økonomiske og det økologiske. Innen den økumeniske husholdningen kommer dessuten et engasjement for dialog inn som en utvidet forståelse og praksis: en fruktbar dialog med alle mennesker som kaller jorden sitt hjem.

Økumenisk engasjement

Enhver kirke som engasjerer seg i helhetlig misjon i dagens globaliserte kontekst, innser raskt at misjon omfatter «hele den bebodde verden» – ikke bare utvalgte områder – og at den drives best når den drives økumenisk av hele Guds hus og familie, hevet over konfesjonelle grensemarkeringer. Kirkens manglende evne til å oppnå enhet i mangfold og til å stå sammen om misjonsoppgaver har undergravd dens troverdighet som kirke i misjon. Også de mange konfliktene og uoverensstemmelsene mellom kirker og mellom kirkerelaterte organisasjoner har en negativ virkning på kirkens liv og vitnesbyrd. Energi, tid og ressurser går med i forsøk på å mekle og forsone uforsonlige fraksjoner – i stedet for å rette oppmerksomheten mot velferd for verden.

En misjonal kirke er et *oikumene*-fellesskap, og prioriterer derfor det som kan bringe fred, helse og livsrikdom til *oikos*. Inspirert av forsoningens ånd engasjerer den seg profetisk i møte med økende vold og politisk og sosial usikkerhet mange steder i verden. Både på nasjonalt og internasjonalt nivå har kirker hatt mot til å gå inn i mekling mellom parter i konflikt og krig. Ved mange anledninger har de klart å få selv de mest krigerske med seg til forhandlingsbordet – for å nå fram til fredsavtaler mellom de stridende partene. Skal kirker kunne bidra til å helbrede verden, er det altså tvungende nødvendig at de etablerer og dyrker forståelse, solidaritet, tålmodighet og kjærlighet seg imellom.

Kirkens enhet er ett av målene med misjon, og økumenisk dialog mellom kristne kirkesamfunn må sette misjon i sentrum.

Dialog-engasjement

Kirken som *oikumene*-fellesskap vier mye oppmerksomhet til folk fra andre religioner og med andre overbevisninger, mennesker som også kaller denne verden sitt hjem. Kirkens vedvarende engasjement for forvandling, forsoning og myndiggjøring kommer også til uttrykk gjennom dens ulike måter å engasjere seg i trosdialog med mennesker som lever i multireligiøse sammenhenger.

I Malaysia, for eksempel, deltar kristne og muslimer i «livsdialog». I lokalsamfunnets daglige liv anerkjenner folk hverandre som troende mennesker og lever og virker sammen i fred. I 2002 og 2004 organiserte LVF et «fredstoppmøte» for Afrika, der de førte sammen ledere fra alle religioner. Toppmøtet vedtok en handlingsplan med sikte på å arbeide sammen for fred over hele kontinentet.

I India tas det skritt for å finne fram til felles grunn der folk av ulik tro kan møtes i *dia*-praksis: stå solidarisk sammen i engasjement for å fremme rettferdighet, sikre bedre livskvalitet og lindre menneskers lidelser.

Andre steder, som for eksempel i Nigeria og i multikulturelle storbyer i nord, møtes kristne og muslimer til dialog. Å forstå den andre partens religiøse overbevisninger er en hjelp til å bygge gjensidig respekt og tillit, noe som igjen gjør det lettere å samarbeide for samfunnsutvikling og fred. Like viktig er den «åndelige tilnærmingen» i trosdialogen, med vekt på bønn og meditasjon, slik det praktiseres i India. Disse måtene å leve og nærme seg hverandre på viser respekt for Guds bilde i hvert enkelt menneske. Livet selv er middelet for dialog.

En annen måte er akademiske interreligiøse samtaler. Disse involverer for det meste religiøse ledere og folk med høy utdanning innen religion og teologi. På dette nivået er det nødvendig at partene ærlig og objektivt er åpne for sannheten den andre gjør krav på, og dermed også åpne for å bytte side dersom det som presenteres,

skaker grunnvollene i deres egen tro. For kirken er det å søke sannheten sammen på denne måten en tillitsreise inn i det ukjente, der man følger den trinitariske dialogmodellen (jf. LVF-publikasjonen *Dialog og enda lenger* fra 2003).¹⁹

I tillegg kalles kirken stadig til dialog med ulike frivillige organisasjoner og andre samfunnsaktører om viktige utfordringer knyttet til samfunnsforhold og menneskers ve og vel. Forvandling, forsoning og myndiggjøring i samfunnet kan skje, og skjer allerede, ved at kirken møter og går i dialog med grupper som engasjerer seg i sosiale, økonomiske og økologiske spørsmål.

Forvandling, forsoning og myndiggjøring i samfunnet kan skje, og skjer allerede, ved at kirken møter og går i dialog med grupper som engasjerer seg i sosiale, økonomiske og økologiske spørsmål.

Økonomisk engasjement

Det kallet de kristne fikk i dåpen, leves ut på dagliglivets mange ulike arenaer, også den økonomiske. Her handler det om å finne levebrød for egen familie, men også for samfunnet. Et av problemene er at urettferdige mønstre, særlig slik de har utviklet seg gjennom den økonomiske globaliseringen, gjør dette stadig vanskeligere for mange. Derfor er det viktig av kirken som *oikumene*-fellesskap hever stemmen profetisk mot strukturer og systemer som skaper urett, og samtidig oppfordrer medlemmer som har tilgang til disse strukturene, til å endre politikk og praksis innenfra.

Både lokalt, regionalt og globalt har kirker arbeidet strategisk sammen i kampen for å etablere rettferdighet og fred, og for å utrydde fattigdom og dødelige sykdommer. *Oikumene*-fellesskapet engasjerer seg i misjon i en verden som kan utslutte seg selv mange ganger, og som virker uvillig eller ute av stand til å utrydde fattigdom og sult. Kirken ber derfor Gud om utrustning og ledelse. Den leter etter måter å gjøre urettens ofre myndige på, og jobber proaktivt med å endre de skadelige virkningene av nyliberal

økonomisk globalisering.

Felles innsats kan for eksempel handle om en «globalisering av solidariteten», nøre opp under og aktivt fremme felles strategier for å slette fattige lands gjeld, beskytte sårbare økonomier

fra mektige multinasjonale selskaper og støtte alternative handelsavtaler. En nøkkel i disse og andre strategier er å fremelske en «motstandsspiritualitet» parallelt med den globale solidariteten. Kirker kan øse av sin åndelige arv for å stå opp mot det som skjer i gjeldende politikk og praksis – og utruste sine medlemmer gjennom menighetslivet til å gjøre motstand mot de rådende forestillingene og arbeide for å endre den økonomiske globaliseringspolitikken gjennom økumeniske, tverreligiøse og andre organisasjoner i det sivile samfunn. Fortellingen om veien til Emmaus er et kraft-

fullt forbilde for kirker som tar opp disse utfordringene (jf. LVF-publikasjonen fra 2002 om å engasjere seg for å endre den økonomiske globaliseringen, og boken fra 2004: *Fellesskap, ansvar, tillit*).²⁰

Økologisk engasjement

Oikumene-fellesskapet tror fullt og fast at alt Gud har skapt, er godt. Det er først og fremst *Guds* skaperverk, og blir så et *oikos* (hjem) for alle mennesker når det tas imot med takknemlighet. Første skritt i kirkens økologiske misjonsengasjement er bekjennelse, anger og omvendelse. I århundrer har kirken vært så himmelvendt og lagt så mye vekt på menneskers råderett og makt over alt det skapte at det har banet veien for å utbytte og ødelegge naturen. Vår *oikos*-verden pines.

Kirken er et helbredende fellesskap. Derfor må den alle steder se på skaperverket i lys av evangeliet, og lete etter måter kloden kan gjenvinne helsen på. Verden er ikke først og fremst et livsmiljø for mennesker, og heller ikke bare scene for det menneskelige frelsesdramaet. Verden er snarere i seg selv en aktiv deltaker i *Guds* misjon. Apostelen Paulus ser fram mot den dagen da «*det skapte skal bli frigjort fra slaveriet under forgjengeligheten og få den frihet som Guds barn skal eie i herligheten*» (Rom 8,21). Kirken som *oikumene*-fellesskap, med sine verdensvide nettverk, skulle fremme og prioritere sin deltakelse i prosessen med å rehabilitere jorda og forebygge videre økologisk ødeleggelse, for eksempel den som skyldes bruk av fossilt brennstoff, giftig avfall og utryddelse av dyre- og plantearter. Det er et påtrende behov for at kirken, sammen med andre samsfunnsaktører og frivillige grupper som engasjerer seg for skaperverkets integritet, med profetisk tydelighet avdekker og fordømmer alt som ødelegger vårt *oikos*. Lokale prosjekter som jobber med å gjenskape økologisk balanse, bør oppmuntres og støttes økonomisk av alle parter. Økologisk engasjement er et misjonskall for alle. Det haster!

Det ligger muligheter for kirken i å stå sammen med folk når de angripes av destruktiv undergrunnsvirksomhet som f.eks. narkotikalangning, våpenhandel, trafficking og nettporno.

3.3. Nye utfordringer og muligheter for misjon

Del 1 av dokumentet handler om *misjonskontekster* og gir levende beskrivelser av de utfordringene og mulighetene som ligger i at konteksten endrer seg. Høyt teknologisk nivå gjør at globaliseringstempoet stadig øker, og markedsmentaliteten med tilhørende forbrukerholdning har allerede infisert alle livsområder. Det er tragisk at nettopp det som fremmer globaliseringen (f.eks. rikdom, informasjonsteknologi og dyktighet), er nettopp de faktorene som også splitter verden og stenger majoriteten ute. Og det er ironisk at midt i en høyteknologisk verden med overflod av informasjon og kunnskap er volden allestedsnærværende med hittil uant intensitet. Kontekstene har endret seg radikalt, og ettersom misjon alltid bør være kontekstuell, er det behov for at kirkene saumfarer, gjør opp status for og omformer sin misjonspraksis – for at den skal være relevant og virksom i og for dagens utfordringer.

3.3.1. Misjon til «jordens ende»

Jesus lovt sine disipler at de skulle bli utrustet av Den hellige ånd til å være hans vitner «helt til jordens ende» (Apg 1,8). Evangeliet er siden blitt forkynt på alle seks kontinenter. Men fremdeles er det steder der de gode nyhetene om Guds nåde i Kristus ennå ikke er blitt hørt og tatt imot. I nord og sør er situasjonen denne: To tredeler av verdens befolkning anerkjenner ennå ikke eller har ikke lenger Jesus som Herre og Frelser.

Kristenhetens tyngdepunkt har flyttet seg fra nord til sør, og majoriteten av mennesker i det som var kjent som kristne land, er blitt likegyldige eller til og med fiendtlig innstilt overfor kirkens forkynnelse av evangeliet. I slike land er det livssfærer der Jesus Kristus ikke lenger er kjent. En misjonal kirke oppfatter alltid disse «unådde» områdene eller menneskene som «jordens ende». De behøver ikke være langt unna geografisk, men representerer nye situasjoner som byr på nye og utfordrende muligheter til å vitne (*martyria*) om historiens Herre.

© CAM Barbara Robbra

Siden andre halvdel av det tjuende århundre, med de raske teknologiske endringene og veksten i underholdningsindustrien, er kirken blitt fortrent (i både bokstavelig og overført betydning) fra sentrum i de store byene. Kirken befinner seg i randsonen av urbant liv og forretningsliv, og har ikke hatt noen avgjørende innflytelse på livet og fremtiden i urbane samfunn. I beste fall har kirken begrenset sin misjon til å ta seg av enkeltmennesker som bukker under for bylivets krav. Hvilke nye misjonsmuligheter byr seg fram i kosmopolitiske storbyer som São Paulo, New York, London, New Delhi og Nairobi? Hvordan kan kirken gjenvinne et meningsfullt nærvær og gjøre en

relevant innflytelse gjeldende i storbylivet?

Poenget er ikke at kirken skal konkurrere med politikk, økonomi og underholdningsbransjen om innflytelsen på livet i en by eller et land. En av de utfordrende mulighetene for kirken ligger i å stå sammen med lokalsamfunn og nasjoner i områder og situasjoner ved «jordens ende», og våge å være kirke «der ingen før har gått». Dette er ikke nødvendig-vis «steder», men kan være livs-sfærer, interessegrupper, ideologier. For eksempel er avansert teknologi en av fellesnevnerne for å påvirke og endre menneskers liv i dag. Når den blir brukt riktig,

kan høyteknologien bidra til økt livskvalitet og til å redde liv. I andre tilfeller kan kunstig intelligens frarøve mennesker verdigheten. Forskning innen avansert informasjonsteknologi, genetisk manipulasjon og trygg fornybar energi er allerede i gang. Hva vil det kreve av en misjonal kirke om den skal være til stede der teknologien blir født og bidra til at den blir mer human? Kirken stiller etiske krav til bruken av teknologi. Dette er nødvendig, men ikke nok. Kirkens oppdrag krever et mer proaktivt nærvær.

Det ligger muligheter for kirken i å stå sammen med folk når de angripes av destruktiv undergrunnsvirksomhet (f.eks. narkotikalanging, våpenhandel, trafficking med kvinner og barn, pornografi på internettet) som infiltrerer miljøer, skjer i det private og er vanskelig å demme opp mot. Enda vanskeligere å få tak på er utnyttelsen av mennesker innen profesjonell idrett, spiritisme og hemmelige kulturer og ordener (som øver betydelig innflytelse på internasjonal politikk). På ethvert sted og i ethvert land er det den lokale kirken som har det beste utgangspunktet for å identifisere slike «jordens ende»-områder og selv utforme et egnet misjonalt nærvær.

3.3.2. Misjon og utfordringen fra informasjonsteknologien

Den raske utviklingen innen kommunikasjons- og informasjonsteknologi virker også inn på misjonskonteksten. Kirken må tenke igjennom de utfordrende mulighetene slike endringer representerer i menneskers liv og spesielt for kirkens misjon. Informasjonsteknologi (IT) har for eksempel revolusjonert måten mennesker kommuniserer med hverandre på, men også måten de tenker og lever på, ja, hele tilværelsen deres. En kirke i misjon må i møte med dette finne en ny måte å være kirke på.

Mange kirker rundt i verden bruker allerede internettet kreativt i sitt misjonsarbeid (f.eks. «virtuell» kirke eller nettkirke som en måte å nå kirkevante mennesker på, og online gudstjenester for folk som surfer på nettet). Kirken står her overfor en monumental utfordring. Internettet og hele oppbudet av elektroniske innretninger (videospill, DVD-er, CD-er osv.) misbrukes ofte til å fremme en voldskultur. Fordi de skaper avhengighet,

© Henri Fallon, <http://henrisson.net>

har de sterk påvirkning på hvordan ikke minst unge brukere tenker og lever. I tillegg må kirken ta utfordringen fra internettkulturen på alvor når det gjelder hvordan den skal drive teologi, undervisning og opplæring av de døpte til disippelliv. Dette utgjør en «jordens ende»-situasjon. Slik teologien i nord en gang ble utfordret til å holde mål ut fra filosofiske forutsetninger og normer, utfordres den nå til å holde tritt med vitenskap og teknologi.

Utfordringen består ikke bare i å få teologien til å overleve i internettkulturens konstante filtrering av data på jakt etter ny, oppdatert og salgbar informasjon. Det gjelder også å gjøre IT til et brukbart redskap for å dele den «gamle», men myndiggjørende fortellingen om Jesus Kristus. Den raske utviklingen innen IT har økt avstanden mellom dem som har og dem som ikke har: Mange mennesker i sør venter fremdeles på å få sin første telefonoppringning eller tilgang til en datamaskin. Det er tvingende nødvendig at kirken tar fatt i denne situasjonen når den utformer sin misjonsstrategi.

3.3.3. Misjonsressurser

Kallet til misjon er godt nytt for kirken, ergo må kirken planlegge den nøye. Forvaltning av kirkens misjonsressurser er et viktig element i planleggingen. På alle plan i kirken, fra menighetene og oppover, bør det ha høy prioritet å sette av menneskelige, materielle og finansielle ressurser for misjon. Siden all misjon er kontekstuell og utføres av hver enkelt kirke der den er, spiller lokalmenigheten en avgjørende rolle når det gjelder å utvikle misjonsressurser. Et bevisst arbeid med forvaltertanken på menighetsnivå med sikte på å få fram ressurser i misjonsarbeidet vil bidra til å reversere avhengighetssyndromet som har lammet mange kirker i gjeldstyngede land. Misjonens kontekstuelle preg gjør det nødvendig at hver eneste menighet og nasjonale kirke utformer sine misjonsaktiviteter målrettet og baserer dem på tilgjengelige ressurser (dvs. menneskelige, materielle). Samtidig må det arbeides med å øke tilgangen til andre ressurser (dvs. teknologiske, finansielle). Kontekstuell misjonsarbeid med sans for forvaltning

unngår importerte arbeidsformer som fører til høye administrasjonskostnader.

I arbeidet med å styrke forvaltertanken og få fram egne misjonsressurser, må kirkene også se nøye på kirkestrukturene og vurdere om de tjener kirkens misjon. Kirkestrukturer bør være fleksible og tilpasset situasjonen og de faktiske ressursene innen den enkelte kirke – ikke være kopier av utenlandsk struktur. Rigide og topptunge kirkestrukturer kveler kirkens liv og misjon slik at misjonen reduseres til kun å støtte opp under strukturen. Mange kirker i sør er fremdeles avhengige av subsidier fra nord, fremfor alt støtte til struktur.

En misjonspraksis der kirker står sammen som fellesskap, inviterer kirkene til å gjøre seg avhengig av hverandre når det gjelder misjonsressurser: åndelige, menneskelige, materielle og finansielle. Misjonsressurser er først og fremst gaver fra Gud, og følgelig er alle kirker mottakere og forvaltere av disse gavene. Er man avhengig av hverandre i misjonsarbeidet, bidrar det til myndiggjøring og forvandling for alle parter, basert på gjensidig tillit og ansvarliggjøring. Målet med denne gjensidige avhengigheten er ikke å sikre kirkenes vel, men å styrke deres kapasitet og kompetanse til å utføre sitt oppdrag. Samtidig møter mange kirker i sør

Siden all misjon er kontekstuell og utføres av hver enkelt kirke der den er, spiller lokalmenigheten en avgjørende rolle når det gjelder å utvikle misjonsressurser.

overveldende misjonsutfordringer (økonomiske katastrofer, krig, befolkning på flukt, sult osv.) som går langt ut over de lokale og nasjonale midlene de rår over. Som forvaltere av misjonsressurser de har fått i gave av Gud, bør kirker og misjonsorganisasjoner i rikere land be og arbeide seriøst med «bilaterale» og «multilaterale» relasjoner for gjensidig avhengighet. Dette er en preserende misjonsutfordring. Kirker og organisasjoner som vil bidra til forvandling, forsoning og myndiggjøring, bør i sin behandling av søknader om prosjektstøtte fra fattige land og fattige kirker både avdekke og utfordre markedsøkonomiens grådige holdninger, forbrukerspråk og umenneskelighet. De bør gi hjelp til å bygge opp et misjonalt samspill som kan utgjøre et alternativt fellesskap, en håpets havn som styrker og støtter ofrene for de skadelige virkningene av globaliseringen i alle dens uttrykksformer.

3.3.4 Pilegrimsvandring og misjon

I senere tid er det blitt en fornyet interesse for pilegrimsvandring og retreat innen europeiske kirker.

Tusenvis av mennesker, unge og gamle, kvinner og menn, har tatt seg tid midt i travelheten til en helg eller en uke for å gjøre åndelige erfaringer gjennom bønn, skriftlesning, sang og stillhet. Før i tiden la enkeltpersoner eller mindre grupper ut på pilegrimsvandring av hensyn til egne åndelige behov. Målet var ikke misjon. Ikke desto mindre bidro de til åndelig oppmuntring for kirker og mennesker de møtte på veien.

En fornyelse av pilegrimsvandring som misjonspraksis kan vise seg å bli svært tjenlig for dagens kirke. Pilegrimsvandringen kan tjene som en praktisk måte å lære, erfare og skape solidaritet på. Slik kan den bli et effektivt middel for å styrke og fremme den «motstandsspiritualiteten» kirken trenger for å stå imot stormløpet fra materialisme, sekularisme og forbrukerkultur. Pilegrimsvandring kan også gi rike muligheter til gjensidig åndelig oppbygging og til å være sammen om vitnesbyrdet i ord og handling. Pilegrimsvandring som misjon kan organiseres lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt – og på tvers av grensene mellom generasjoner og mellom kirkesamfunn.

Misjonspilegrimsvandring gir, både som idé og i praksis, hjelp til å løfte fram en grunnleggende visjon av kirken som en kirke i stadig endring og forvandling, en nomadekirke, en kirke på vei, på veien mot Emmaus. En kirke i misjon er en kirke på pilegrimsvandring. Kirken beveger seg ikke bare fra sted til sted, men også fra nåtid til fremtid og fra denne «tidsalder» til Guds nye «æon». Som nomadekirke og pilegrimskirke er kirken utrustet av Den hellige ånd til å tyde tidens tegn og profetere (peke på) Guds rike som bryter fram.

KONKLUSJON

KONKLUSJON

Blant Det lutherske verdensforbunds medlemskirker har det skjedd en markant endring i synet på kirkens oppdrag og misjon. Den fjerde generalforsamlingen (Helsinki 1963) opererte fortsatt med en temmelig snever misjonsdefinisjon. Misjonens mål var omvendelse fra vantrø til tro. Fra og med den sjette generalforsamlingen (Dar es Salaam 1977) er imidlertid misjon blitt forstått og praktisert mer helhetlig. Misjon omfatter forkynnelse, kamp for rettferdighet, hele mennesket og alle mennesker. Etter hvert er kampen for rettferdighet, fred og skaperverkets integritet blitt

stadig sterkere betont. På LVFs globale misjonskonsultasjon (Nairobi 1998) ble forvandling trukket fram som en viktig dimensjon ved misjonen, mens økumenisk samarbeid ble sett som en viktig side ved misjonspraksis i det tjuførste århundre. *Misjon i kontekst* fortsetter langs samme spor og løfter fram visjonen om *misjonal kirke*. Misjon hører til selve kirkens vesen som Kristi kropp. Dokumentet fremhever også at misjon er å ta del i gudsriket som bryter fram i Kristus, vandre sammen med mennesker i deres konkrete sammenheng, og

© Photo Hilbold-Croiset

fokusere på forvandling, forsoning og myndiggjøring.

Disse tre fokusområdene er også en treffende beskrivelse av at kirkens misjon har del i Den treenige Guds misjon: Skaperen, Frigjøreren og Livgiverens misjon. De reflekterer også misjonens særpreg som helhetlig og kontekstuell. Misjonen ledes av Den hellige ånd til å vandre «Sønnens vei»: inkarnasjonen, korset og oppstandelsens vei. Misjon er kirkens *raison d'être*, dens begrunnelse for å være til. Misjonen springer ut av kirkens vesen og identitet som vitnefelleskap, en gave gitt av Gud som rettferdiggjør og inviterer til misjon.

Ett av målene med dette dokumentet er å være et redskap lutherske kirker kan bruke når de analyserer seg selv og bekrefter og forsterker sin forpliktelse på misjon i sine respektive sammenhenger. For at det skal kunne bli et slikt redskap, må kirkene ta i bruk den hermeneutiske spiralen i sitt faktiske misjonsarbeid. For å bekrefte og styrke misjonsengasjementet på en meningsfull måte må kirkene ta en grundig gjennomgang både av sin misjonskontekst, sin misjonspraksis og sin misjonsteologi.

Virkeligheten må stadig granskes og beskrives. Kirken utfordres, på alle nivåer, til sette ord på de behov for forvandling, forsoning og myndiggjøring den avdekker. Når den gjennomfører slike analyser, møter kirken kallet til å stå sammen med alle som er ofre for urett og vold. Dermed avdekker og fordømmer

den onde makter og situasjoner som ødelegger, river opp og forvrenger skaperverket og gjør livet i samfunnet umenneskelig.

Kirken trenger å se med kritisk blikk på sin misjonspraksis. Er misjonen virkelig en trosbasert praksis i den klare hensikt å bidra til forvandling, forsoning og myndiggjøring i samfunnet, eller er den kun en virksomhet? I lys av dette dokumentet kan kirken undersøke hvor helhetlig og kontekstuell dens misjon i praksis er. Ja, kirken kan faktisk foreta en verdivurdering av sitt misjonsengasjement. Den kan for eksempel finne ut i hvilken grad hele kirken tar del i hele misjonsoppdraget, og om de ulike sidene ved misjonen (forkynnelse, tjeneste, kamp for rettferdighet, omsorg for skaperverket) fører til forvandling, forsoning og at mennesker blir myndige og frie. Den kan også slå fast i hvilken grad kirken henter og bygger opp sine misjonsressurser lokalt. Slik kan kirken oppdage nye misjonsmuligheter og se hvilke ressurser og samarbeidsformer det er behov for.

Til slutt: Dette dokumentet kaller kirkene til å styrke og bekrefte sitt misjonsengasjement ved stadig å gjennomarbeide sin misjonsteologi. Teologi skal utruste og myndiggjøre kirken til misjon, en misjon som peker på og selv tar del i at Guds rike faktisk er i ferd med å bryte fram. Ved å bruke Emmaus-veien som modell for misjon som medvandring, inviterer dette dokumentet lutherske og andre kirker til å engasjere seg i en teologi som både reflekterer over og øser av sin kontekstuelle misjonserfaring. Bare en slik teologi kan sette kirkene i stand til å utfolde sin helhetlige misjon som medvandring med mennesker der de er, i deres egne, stadig endrede livssituasjoner – en misjon som forvandler, forsoner og myndiggjør.

«Dere skal få kraft når Den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og helt til jordens ende.» Apg 1,8

Ved å bruke Emmaus-veien som modell for misjon som medvandring, inviterer dette dokumentet lutherske og andre kirker til å engasjere seg i en teologi som både reflekterer over og øser av sin kontekstuelle misjonserfaring.

FOTNOTER:

Side 4:

¹ *Together in God's Mission: an LWF Contribution to the Understanding of Mission*. LWF 1988. Foreligger ikke på norsk.

Side 7:

² Eskatologi: læren om endetiden og de siste ting

Side 7:

³ Den engelske originalutgaven av dokumentet bruker konsekvent begrepet «God's reign» (Guds herredømme, herrevelde) i stedet for det mer tradisjonelle «Kingdom of God». I den norske utgaven brukes «Guds rike» eller «gudsriket».

Side 13:

⁴ *Engaging Economic Globalization as a Communion*, LWF, Mai 2001

Side 16:

⁵ Oligarki: makt på få hender

Side 16:

⁶ *Churches say «NO» to violence against women*, LWF 2001

Side 18:

⁷ Migrasjon: brukes om at mennesker bytter bosted permanent eller for lengre tid.

Side 19:

⁸ «Kingdom of God», som for øvrig er ordrett oversettelse fra gresk: *basileia tou theou*.

Side 23:

⁹ «Guds herrevelde» i stedet for «Guds kongedømme», jf. note 3 og 8

Side 23:

¹⁰ Ved uttrykkene «Guds rike» eller «gudsriket» synes faren for slik forveksling mindre.

Side 25:

¹¹ «Way» på engelsk betyr både «vei» og «måte, metode»

Side 27:

¹² Den nikenske trosbekjennelsen

Side 28:

¹³ Allmenn: på engelsk *catholic*, på latin (fra gresk) *catholicus*, som betyr «allmenn, universell»

Side 29:

¹⁴ Ekklesiologi: læren om kirken

Side 35:

¹⁵ *Prophetic Diakonia: For the Healing of the World*, LWF 2002

Side 37:

¹⁶ Protologi: læren om de første ting, det som er nå – i motsetning til eskatologi: læren om de siste ting, det som kommer.

Side 42:

¹⁷ Martyrium betyr egentlig: vitnesbyrd

Side 47:

¹⁸ *LWF Plan of Action: Conversion, Compassion, and Care*, 2002

Side 49:

¹⁹ *Dialogue and Beyond*, LVF mars 2003

Side 50:

²⁰ *A Call to Participate in Transforming Economic Globalization*, LVF 2002, og: *Communion, Responsibility, Accountability*, LVF 2004

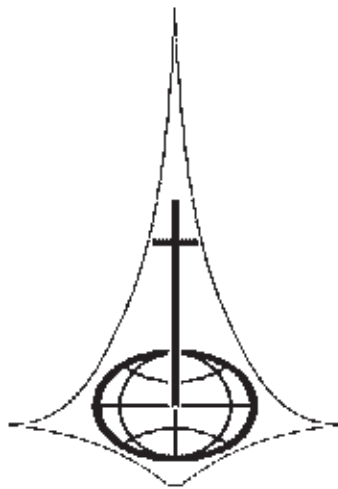

areOPAGOS

fri kirken

DET LUTHERSKE VERDENSBUND
- ET FELLESSKAP AV KIRKER